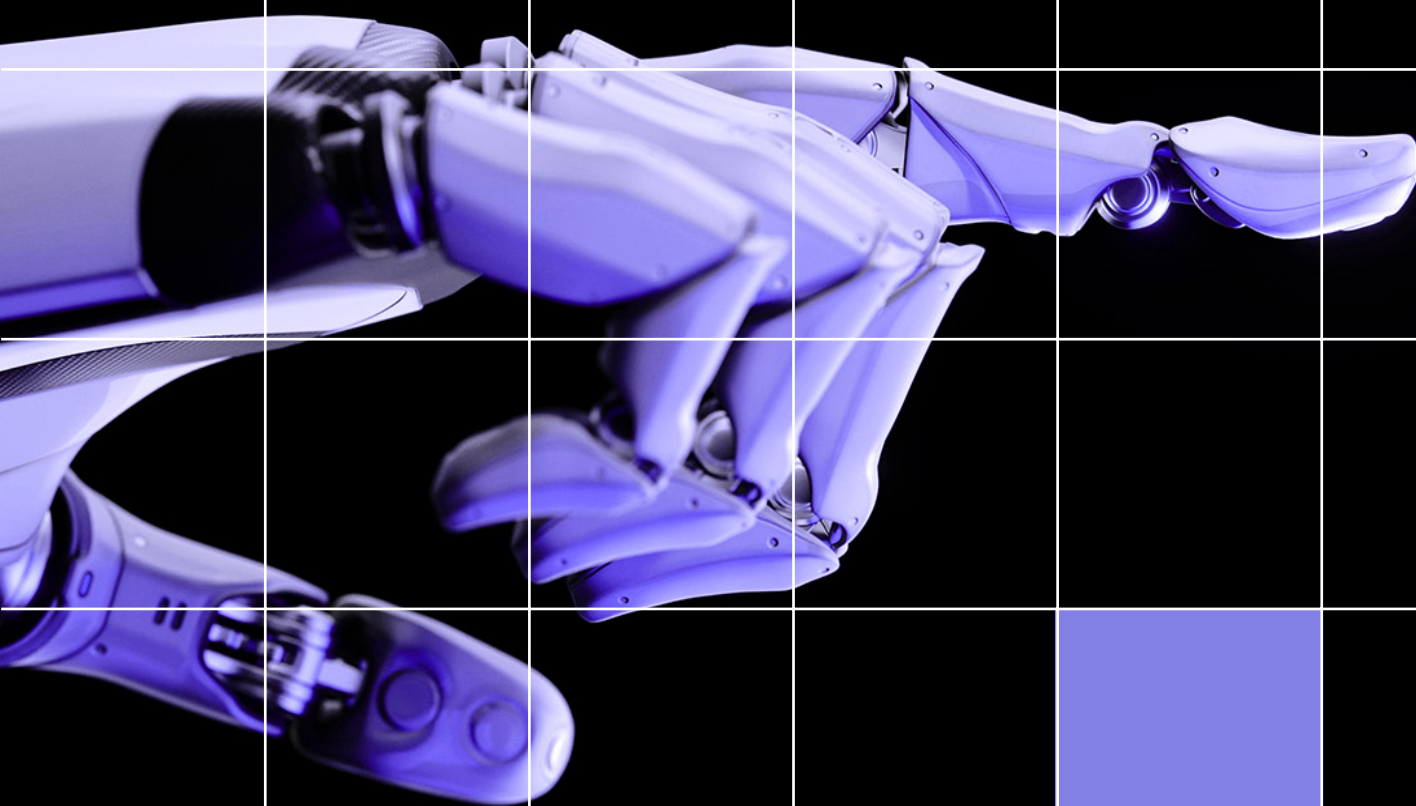

2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir
inovacijų ministro
2026 m. d. įsakymu Nr.

 Inovacijų
agentūra

EIMIN   VSSA VALSTYBĖS
SKAITMENIŲ SPRENDIMŲ
AGENTŪRA

Ministro žodis | 3

Santrauka | 4

Įvadas | 5

DI plėtros vizija ir kryptys | 6

I. Kryptis: DI – įgalinantis žmogų | 9

1.1. Didinti visuomenės DI raštingumo lygį | 10

1.2. Didinti DI specialistų skaičių | 12

1.3. Stiprinti aukšto lygio DI kompetencijas prioritetinėse srityse | 13

II. Kryptis: DI sklaidą remianti saugi technologijų infrastruktūra ir duomenys | 16

2.1. Užtikrinti prieigą prie duomenų infrastruktūrų, duomenų kokybę, saugią prieigą prie duomenų ir efektyvų jų panaudojimą | 17

2.2. Sukurti modernią, saugią, technologiškai savarankišką DI technologijų infrastruktūrą | 19

2.3. Įveiklinti modernią, saugią ir technologiškai savarankišką DI duomenų ir technologijų infrastruktūrą | 20

III. Kryptis: DI įgalinimas visuomenės labui | 24

3.1. Skatinti prioritetinėse srityse kuriamų DI sprendimų vystymą ir diegimą viešajame sektoriuje, laikantis DI pirmenybės principo | 25

3.2. Stiprinti viešojo sektoriaus darbuotojų DI kompetencijas | 27

3.3. Pasitelkti viešuosius pirkimus patikimiems DI sprendimams įsigyti | 28

IV. Kryptis: DI – ekonomikos variklis | 32

4.1. Didinti įmonių, naudojančių DI, skaičių | 33

4.2. Pritraukti finansavimą DI sprendimams diegti ir vystyti prioritetinėse srityse | 34

4.3. Sukurti aiškią ir palankią DI reguliacinę sistemą | 35

Iniciatyvų įgyvendinimo užtikrinimas | 39

Priedai | 40

Naujų rodiklių paaiškinimai ir skaičiavimo metodika | 41

Lietuvos DI valdysenos schema | 43

2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių rengimui pasitelkti metodai | 44

Sąvokos ir terminai | 46

I krypties: DI – įgalinantis žmogų, stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė | 48

II krypties: DI sklaidą remianti saugi technologijų infrastruktūra ir duomenys, SSGG analizė | 50

III krypties: DI įgalinimas visuomenės labui, SSGG analizė | 53

IV krypties: DI – ekonomikos variklis, SSGG analizė | 57

Ministro žodis

Edvinas Grikšas

Ekonomikos ir inovacijų
ministras

Dirbtinis intelektas (DI) – jau dabarties, o ne ateities technologija. Jis iš esmės perrašo valstybių konkurencingumo, saugumo ir mūsų kasdienio gyvenimo taisykles. Ši globali transformacija lemia, kad Lietuva turi spręsti esminį klausimą: ar būsimе pasyvūs technologijų vartotojai, ar tapsime drąsiais jų vystytojais ir architektais, kuriančiais šios technologijos ateitį?

2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės yra valstybės atsakas: Lietuva nebus stebėtoja – ji renkasi tapti DI lydere.

Mūsų šalis Europos DI ekosistemoje turi aiškią misiją – naudodamiesi savo stiprybėmis kuriamе geriausią aplinką vystyti ir diegti DI sprendimus, padedame plėsti sprendimų skalę ir tampa vartais į Europą. Čia mūsų lankstumas, talentai ir įdirbis skaitmeninės transformacijos srityje yra mūsų didžiausios stiprybės. Mes jau įrodėme pasauliui, ką galime lazerių ir finansinių technologijų srityse. Dabar atėjo laikas panaudoti potencialą ir DI srityje.

Sėkmė neateis savaime. 2019 m. žengėme pirmuosius žingsnius – vieni pirmųjų parengėme nacionalinę DI strategiją, bet šiandien to nebeužtenka. 2026–2035 m. strateginės gairės žymi kokybinį šuolį – perėjimą nuo pavienių projektų prie sisteminės DI ekosistemos kūrimo.

Mūsų artimiausio dešimtmečio tikslas yra aukštas, bet pasiekiamas: 2035 m. jau būsimе valstybė, kurioje DI įgalina žmogų, o ne jį pakeičia, kurioje DI technologijos yra tapusios efektyvaus darbo viešajame sektoriuje ir aukštos pridėtinės vertės bei produktyvumo varikliu versle.

Kad tai pasiektume, turime veikti kompleksiskai, todėl išskiriame keturis prioritetus. Pirmasis jų yra žmogus, tad akcentuojame investicijas į talentus ir kompetencijas – be jų nebus ir DI inovacijų. Itin svarbūs yra infrastruktūra ir duomenys – Lietuvos ir tarptautiniai skaičiavimo pajėgumai, kokybiški duomenys ir saugūs tinklai bus mūsų skaitmeninės nepriklausomybės pagrindas. Įgalinti žmonės ir pažangi infrastruktūra kuria pažangią valstybę: DI taikysime viešajame sektoriuje, nes jis kuria realią naudą piliečiams ir padaro procesus efektyvesnius. Visa tai sukuria ekonominį augimą – ketvirtasis prioritetas: tai sąlygos verslui vystyti ir diegti DI inovacijas ir įgyvendinti produktyvumo transformaciją bei vystyti pasaulinio lygio DI paremtus sprendimus.

Šis dokumentas neliks formalus – jis taps kasdiene priemone priimant sprendimus. Strategijos gyvos tik tada, kai jos tampa veiksmu. Iš 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių kils planas, kuriame numatysime, kaip šios gairės bus įgyvendinamos.

Todėl šios 2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės yra kvietimas veikti: mokslininkams – drąsiai eksperimentuoti, verslui – jau dabar investuoti į inovacijas ir vystyti jas patiems, viešajam sektoriui – nebijoti pokyčių, piliečiams – mokytis naudotis naujomis galimybėmis.

Šiandien priimami sprendimai nulems, kokia Lietuva bus po dešimtmečio. Esu įsitikinęs, kad pasirinkę atsakingą, veržlią ir į žmogų orientuotą DI plėtrą mes kuriame stiprią ir laimingą Lietuvą.

Kviečiu kurti šią ateitį kartu!

VIZIJA

Vizija 2035: valstybė, kurioje DI kuria socialinę ir ekonominę vertę visuomenei, įgalina žmogų ir tampa pažangios ir konkurencingos ekonomikos, efektyvesnio viešojo valdymo ir suvereniteto išsaugojimo pagrindu.

VIZIJOS PRINCIPAI

Lietuvos mokslo ir studijų institucijos turi būti orientuotos į DI **tarpdiscipliniškumą**, greitai perimančios pasaulio naujoves, kuriančios nišines inovacijas ir efektyviai perduodančios žinias visuomenei.

Transformuoti viešąjį sektorių pagal **DI pirmenybės principą** – kurti procesus, paslaugas ir sprendimus, paremtus DI galimybėmis, duomenų kuriamą vertę, žmogaus veiklos ir technologijų veikimo sinergija.

Lietuvos įmonės turi būti **konkurencingos** pasaulinėje rinkoje ir turėti **geriausias sąlygas** vystyti, diegti bei komercializuoti sprendimus, pagrįstus etišku DI.

VIZIJOS KRYPTYS

DI – įgalinantis žmogų

DI sklaidą remianti saugi technologijų infrastruktūra ir duomenys

DI įgalinimas visuomenės labui

DI – ekonomikos variklis

VIZIJOS KRYPTŲ UŽDAVINIAI

- Didinti visuomenės DI raštingumo lygį
- Didinti DI specialistų skaičių
- Stiprinti aukšto lygio DI kompetencijas prioritetinėse srityse

- Užtikrinti prieigą prie duomenų infrastruktūrų, duomenų kokybę, saugią prieigą prie duomenų ir efektyvų jų panaudojimą
- Sukurti modernią, saugią, technologiškai savarankišką DI technologijų infrastruktūrą
- Įveiklinti modernią, saugią ir technologiškai savarankišką DI duomenų ir technologijų infrastruktūrą

- Skatinti prioritetinėse srityse kuriamų DI sprendimų vystymą ir diegimą viešajame sektoriuje, laikantis DI pirmenybės principo
- Stiprinti viešojo sektoriaus darbuotojų DI kompetencijas
- Pasitelkti viešuosius pirkimus patikimiems DI sprendimams įsigyti

- Didinti įmonių, naudojančių DI, skaičių
- Pritraukti finansavimą DI sprendimams diegti ir vystyti prioritetinėse srityse
- Sukurti aiškią ir palankią DI reguliacinę sistemą

RODIKLIS

Sėkmingas 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių įgyvendinimas sukurs

10,1 mlrd. Eur

Lietuvos ekonomikai

Įvadas

2019 m. parengta Lietuvos dirbtinio intelekto strategija buvo pirmas žingsnis rengiant Lietuvos DI ekosistemos plėtros gaires, o 2022 m. parengtas DI plėtros veiksmų planas buvo žingsnis link tvarios DI ekosistemos kūrimo.

Nuo 2022 m. pabaigos įvyko DI technologijų naudojimo proveržis žmogiškųjų išteklių srityje, viešajame ir privačiame sektoriuose. Ženkliai išaugo DI technologijų naudos suvokimas ir šių technologijų taikymas visuomenės lygiu. Privачios investicijos pasauliniu mastu žaibiškai augo – investicijos vien į infrastruktūrą nuo 2023 metų iki 2024 metų padidėjo trigubai: iki **31,6 mlrd. eurų**. Skirtingai nei specifinės skaitmeninės priemonės, dirbtinis intelektas veikia kaip horizontaliojo lygmens įgalinimo priemonė, kurios integracija yra fundamentali visų šalies sektorių pažangos sąlyga. Valstybės pradėjo skatinti DI technologijų plėtrą rengdamos strateginius planus ir planuodamos naujas investicijas.

Technologinis savarankiškumas (žr. 4 priedą) ir nacionaliniai interesai tampa neatsiejama DI plėtros dalimi. Lietuvai, kaip mažai, bet ambicingai valstybei, DI nėra vien ekonomikos modernizavimo priemonė – tai ir **lietuvių kalbos, kultūrinės tapatybės, demokratijos atsparumo bei nacionalinio saugumo klausimas**. Todėl būtina kryptingai stiprinti kritinius pajėgumus: duomenų valdymą, kalbos technologijas, infrastruktūrą, kibernetinę ir informacinę apsaugą. Tai užtikrins, kad viešosios paslaugos ir valstybės duomenys išliktų patikimi, saugūs ir nepriklausomi nuo globalių ekosistemų, o Lietuvos interesai būtų aiškiai matomi ir ginami tarptautinėje erdvėje.

Europos Sąjunga (ES) siekia tapti pasauline DI lydere, remdamasi dviem principais: pasitikėjimu ir kompetencija. Visų ES DI iniciatyvų pagrindas – aiškus ir skaidrus reguliavimo principas, suteikiantis pasitikėjimą dirbtinio intelekto sistemomis ir modeliais. **DI aktas** nustato rizikų vertinimo pagrindu paremtą sistemą, kuri derina inovacijų skatinimą su saugumu ir pagrindinių teisių apsauga. Siekiant užtikrinti etišką ir atsakingą DI plėtrą, bus rengiamos ir nuolat atnaujinamos praktinės DI etikos rekomendacijos, detalizuojančios etikos principų įgyvendinimą viešajame sektoriuje ir versle. DI kompetencijų vystymui ES numato verslo bendradarbiavimą su mokslo atstovais.

Pirmoji ES DI **strategija** išskėlė tikslą kurti žmogui palankų ir patikimą DI, o vėlesnės iniciatyvos šį požiūrį sustiprino, skatindamos tyrimus, inovacijas ir pramonės pajėgumus. 2025 m. Žemyno DI

veiksmų plane (angl. *AI Continent Action Plan*) ir DI taikymo strategijoje (angl. *Apply AI Strategy*) numatytos iniciatyvos, kurios didins DI diegimą įvairiuose sektoriuose, stiprins talentų ugdymą, plės duomenų ir skaičiavimo infrastruktūrą ir užtikrins sklandų DI akto įgyvendinimą. Šioms iniciatyvoms įgyvendinti ES numatė reikšmingas lėšas – per „**Europos horizonto**“ ir „**Skaitmeninės Europos**“ programas kasmet bus skiriama apie 1 mlrd. eurų, o bendras tikslas – mobilizuoti 20 mlrd. eurų per skaitmeninį dešimtmetį.

Lietuva jau sėkmingai įsitraukia į šias ES iniciatyvas: „SustAIinLivWork“, „Forest 4.0“ ir „LitAI“. Lietuvos konsorciškai laimėjo 90 mln. eurų kofinansavimą naujiems DI ekselencijos centrams kurti, įskaitant ir DI technologijų kūrimui, vystymui ir taikymui skirtą centrą „LitAI“. Tai bus vienintelė tokio masto DI gamykla Baltijos šalyse, kurios bendra projekto vertė sieks 130 mln. eurų, o aukšti tikslai prisidės prie šiame dokumente nurodytų plėtros kryptių įgyvendinimo.

Strateginės gairės veikia kaip horizontali nacionalinė strateginė sistema, užtikrinanti bendrą DI plėtros kryptį, kuria vadovaudamasi sektorinės ministerijos ir kitos valstybės institucijos detalizuoja bei savo kompetencijos srityse įgyvendina specifines DI priemones, taip užtikrindamos tarpinstitucinę sinergiją ir bendrą valstybės politiką. 2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės įgyvendinamos užtikrinant atitiktį ES DI aktui.

2026–2035 m. nacionalines DI strategines gaires rengė Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIM) kartu su VšĮ Inovacijų agentūra ir Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūra (žr. 3 priedą). EIM, būdama atsakinga už DI politikos formavimą, stebės 2026–2035 metų nacionalinėse dirbtinio intelekto strateginėse gairėse nustatytų tikslų, uždavinių ir iniciatyvų įgyvendinimo pažangą pagal apibrėžtus rodiklius ir jų atnaujinimą. **Siekiant užtikrinti strateginių gairių aktualumą sparčiai kintančioje technologinėje aplinkoje, EIM atliks nuolatinę DI raidos stebėseną ir ne rečiau kaip kas dvejus metus inicijuos strateginių gairių rodiklių bei įgyvendinimo priemonių peržiūrą.** 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių valdysena grindžiama atviros inovacijų ekosistemos principu, siekiant užtikrinti dinamišką sąveiką tarp mokslo institucijų kompetencijų, verslo potencialo ir viešojo sektoriaus poreikių, tačiau paliekant erdvės adaptyviems bendradarbiavimo formatams, atitinkantiems besikeičiančią DI technologijų brandą.

VIZIJA

Vizija 2035: valstybė, kurioje DI kuria socialinę ir ekonominę vertę visuomenei, įgalina žmogų ir tampa pažangios ir konkurencingos ekonomikos, efektyvesnio viešojo valdymo ir suvereniteto išsaugojimo pagrindu.

VIZIJOS PRINCIPAI

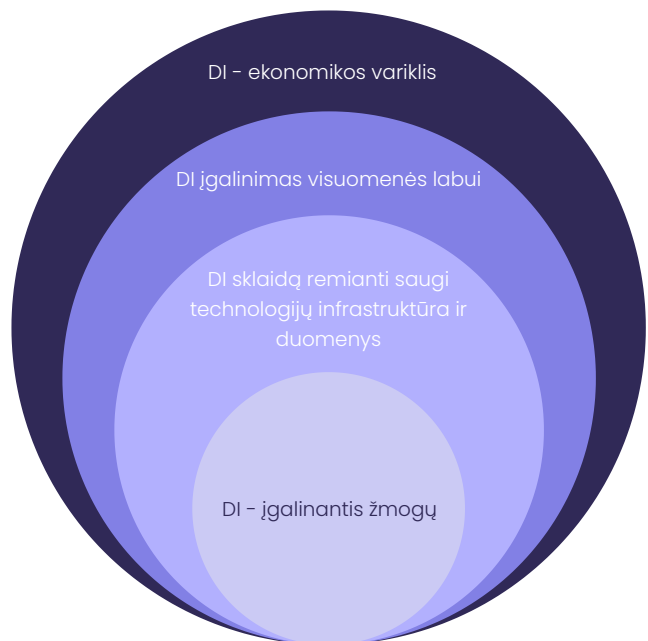
Lietuvos mokslo ir studijų institucijos turi būti orientuotos į DI **tarpdiscipliniškumą**, greitai perimančios pasaulio naujoves, kuriančios nišines inovacijas ir efektyviai perduodančios žinias visuomenei.

Transformuoti viešąjį sektorių pagal **DI pirmenybės principą** – kurti procesus, paslaugas ir sprendimus, paremtus DI galimybėmis, duomenų kuriama verte, žmogaus veiklos ir technologijų veikimo sinergija.

Lietuvos įmonės turi būti **konkurencingos** pasaulinėje rinkoje ir turėti **geriausias sąlygas** vystyti, diegti bei komercializuoti sprendimus, pagrįstus etišku DI.

VIZIJOS KRYPTYS

Vizijos įgyvendinimo pagrindą sudaro 4 prioritetinės kryptys. Jos rodo aiškų ir aukštų tikslų lydimą Lietuvos kelią į DI plėtrą, kuri įgalina žmogų ir padeda kurti inovacijas visuomenės labai bei ekonomikos transformacijai, kartu puoselėdama žmogaus orumą, tvirtą demokratiją ir lietuvių tautinę tapatybę. Šis kelias prasideda nuo žmonių įgalinimo ir naujų kompetencijų, kurios suteikia gebėjimą atsakingai naudoti technologijas, ugdymo. Atsakingi vystytojai ir diegėjai remiasi tvirtu infrastruktūros ir duomenų pamatu, leidžiančiu kurti ir naudoti saugias ir patikimas DI sistemas. Tai padeda pritaikyti technologijų viešojo sektoriaus poreikiams, kad DI taptų kasdiene institucijų darbo dalimi ir veiklos efektyvumo pagrindu. Galiausiai šie trys sluoksniai veikia darniai, įgalindami technologinį ir ekonominį Lietuvos potencialą: kurti inovacijas bei aukštos vertės darbo vietas, pritraukti investicijas, stiprinti šalies konkurencingumą ir suverenitetą. Tai nuosekli plėtra, primenantį, kad tik pradėję nuo tvirtų pamatų galime pasiekti išskirtą viziją ir aukštus visų keturių prioritetinių kryptų tikslus.

Vizijos įgyvendinimo pagrindą sudaro 4 prioritetinės kryptys

1

DI – įgalinantis žmogų. Kompetencijų ugdymas ir žmonių įgalinimas yra pirmoji prioritetinga 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių kryptis. DI kompetencijos – būtina sąlyga, siekiant užtikrinti, kad Lietuvoje būtų žmonių, kurie yra pajėgūs ne tik naudoti DI savo profesinėje veikloje, bet ir kurti, vystyti bei diegti patikimus DI sprendimus. DI plėtra Lietuvoje vertinama ir kaip regioninės atskirties mažinimo priemonė, sudaranti sąlygas aukštos kvalifikacijos talentams kurti ir dirbti visoje šalies teritorijoje, nepriklausomai nuo institucijų įsikūrimo vietos, taip stiprinant regionų ekonominį gyvybingumą.

2

DI sklaidą remianti saugi technologijų infrastruktūra ir duomenys. DI technologijų infrastruktūra ir duomenys yra technologinio proveržio pamatas. Be šių elementų – valstybės debesijos, aukštos spartos skaičiavimo pajėgumų, „AI-ready“ architektūros, bendrų duomenų modelių ir sertifikuotų duomenų rinkinių – nebus įmanoma pasiekti DI plėtros viešajame sektoriuje ir moksle, ekonomikos transformacijos ar valstybės atsparumo.

3

DI – įgalinimas visuomenės labui. Siekiant, kad DI taptų orientuotas į visuomenės gerovę, žmogaus teisių, saugumo ir piktnaudžiavimo prevencijos principą, svarbus technologijų taikymo veiksmingumas, mastas ir branda, kurie negali būti realizuoti be pirmiau minėtų dviejų kryptių: DI kompetencijų ir tinkamos infrastruktūros bei kokybiškų duomenų. Tik sujungę šiuos elementus ir padidinę viešojo sektoriaus DI diegimo veiksmingumą ir brandą, galime tikėtis geresnės viešųjų paslaugų kokybės ir efektyvesnio viešojo valdymo.

4

DI – ekonomikos variklis. Ši prioritetinga kryptis yra galutinis tikslas, kuris remiasi pasiektais ankstesnių kryptių rezultatais. Verslas vystys ir (arba) diegs DI technologijas tik tada, kai turės DI technologijas gebančių valdyti darbuotojų, kai bus prieinami kokybiški duomenys ir infrastruktūra, o viešasis sektorius rodys tinkamą veiklos kryptį ir formuos DI sprendimų paklausą tobulindamas e. paslaugas bei didindamas vidaus procesų efektyvumą. Tai yra esminis strategijos tikslas – kurti tiesioginę ekonominę grąžą valstybei. DI gali tapti tikru ekonomikos varikliu, kuriančiu inovacijas, pritraukiančiu investicijų, didinančiu šalies konkurencingumą ir atsparumą, tačiau tai priklausys nuo mūsų pasirinkimo, kokią valstybę norime matyti 2035 metais. Mes renkames valstybę, kuri ne tik diegia ir naudoja DI inovacijas, bet ir jas vysto.

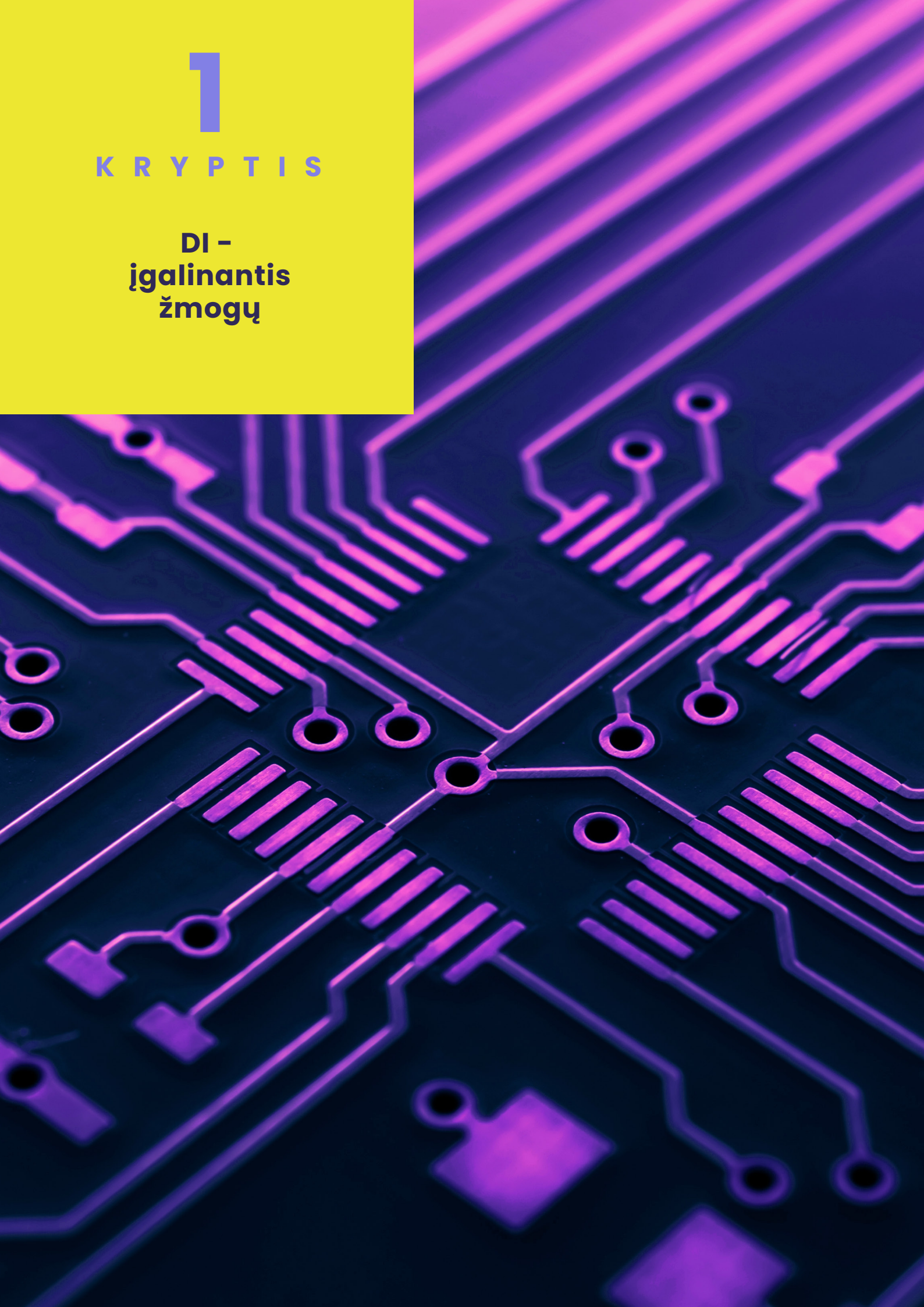
Lietuva yra apsibrėžusi prioritetingas sritis, kuriose dirbtinis intelektas gali sukurti didžiausią proveržį. Tai kibernetinis saugumas ir gynyba, personalizuota medicina ir gyvybės mokslai, pažangioji gamyba ir pramonės automatizacija, žalioji energetika ir tvarumas, viešosios paslau-

gos ir išmanioji infrastruktūra. Uždaviniai ir iniciatyvos, skatinantys DI sprendimų vystymą ir kūrimą, yra orientuoti į šias prioritetingas sritis. Uždaviniai ir iniciatyvos, susiję su dirbtinio intelekto naudojimu ir diegimu, yra plačiai orientuoti į visus Lietuvos sektorius.

1

K R Y P T I S

DI -
įgalinantis
žmogų

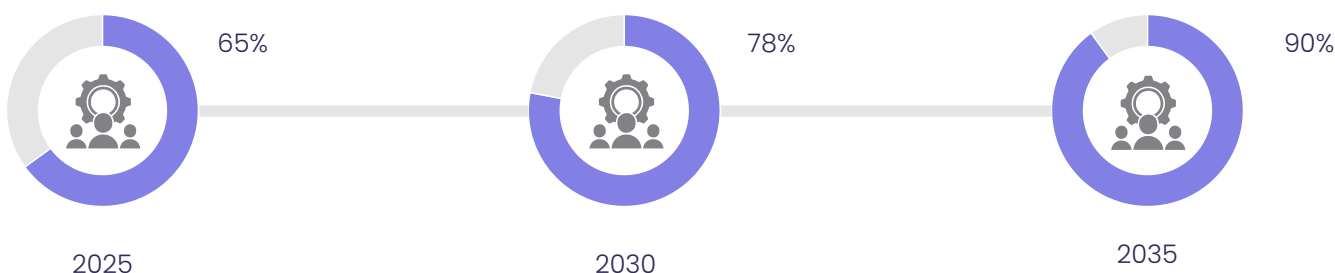

DI – įgalinantis žmogų

STRATEGINIAI UŽDAVINIAI IR INICIATYVOS

Strateginis tikslas: didinti DI kompetencijų lygį Lietuvoje, įgalinant visuomenę kurti, vystyti ir diegti DI technologijas, jas naudoti kūrybiškai ir atsakingai – prisidedant prie šalies atsparumo, ekonomikos transformacijos ir visuomenės gerovės.

1. Strateginio tikslo rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: DI plėtros ir sklaidos kryptis (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

Įgyvendinus šį tikslą, iki 2035 m. Lietuva taps viena iš ES lyderių pagal DI kompetencijų lygį moksle, versle ir viešajame sektoriuje. Tai aukštas, tačiau būtinas tikslas, nes būtent žmogiškasis kapitalas lemia valstybės pasirengimą kurti, vystyti ir diegti DI sprendimus, kurti aukštą pridėtinę vertę ir atsakingai integruoti pažangias technologijas. [Tarptautinis vyriausybės pasirengimo taikyti DI indeksas](#) (angl. *Government AI Readiness Index*) rodo, kad Lietuva pasižymi stipria infrastruktūra, brandžia duomenų ekosistema ir palankia inovacijų aplinka, tačiau DI kompetencijų srityje vis dar atsiliekame nuo EBPO vidurkio. Vadinasi, turime neišnaudotą potencialą ir aiškią kryptį, kur turėtume dėti pastangas norėdami pasiekti proveržį.

Būtina susitelkti į gebėjimus, kurie lemia šalies pažangą: visuomenės DI raštingumą (žr. 5 priedą), ugdomą ir matuojamą pagal profesinius profilius, pakankamą DI specialistų skaičių ir aukšto lygio DI kompetencijų plėtojimą. Kryptingai stiprindama šias kompetencijas, Lietuva galės užtikrinti tvarią DI plėtrą ir tapti viena pirmaujančių šalių kuriant ir diegiant DI sprendimus. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad DI kompeten-

cijų trūkumas gali ne tik sulėtinti DI technologijų plėtrą, bet ir sukelti etikos, saugumo ir pasitikėjimo rizikas. Algoritminis duomenų apdorojimas nepakeičia sąmoningo vertybinio vertinimo, todėl galutinė sprendimų priėmimo teisė ir atsakomybė išlieka išimtinė žmogaus kompetencija, o DI sistemos šiuo požiūriu veikia tik kaip sprendimų paramos priemonė.

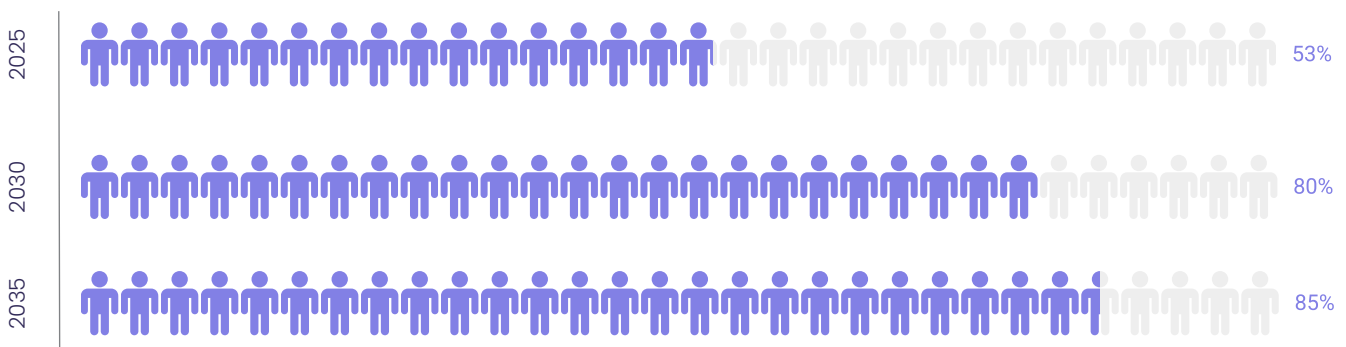
Lietuvos pozicija pagal IMD skaitmeninio konkurencingumo reitingą, aukštas viešojo sektoriaus darbuotojų išsilavinimo lygis ir nuosekliai augantis įdarbintų IRT specialistų skaičius leidžia tikėtis, kad tikslas bus pasiektas sėkmingai. Tačiau stipriai centralizuota kompetencijų kėlimo sistema, mažas DI tyrėjų ir įdarbintų IRT specialistų skaičius ir nepakankamas moterų įsitraukimas į IRT ir DI sritis – tai tie sunkumai, kuriuos būtina skubiai spręsti norint sėkmingai padidinti DI kompetencijų lygį Lietuvoje.

Tik aktyvi valstybės politika šioje srityje, taip pat tinkamai ir laiku pasitelktos ES iniciatyvos sudarys galimybes pasiekti tvarių rezultatų įgyvendinant šį aukštą tikslą ir taip įgyti konkurencinį pranašumą tarptautinėje kovoje dėl talentų.

UŽDAVINIAI	1 iniciatyva	2 iniciatyva	3 iniciatyva
1.1. Didinti visuomenės DI raštingumo lygį	Parengti ir vykdyti visuomenei skirtas DI kompetencijų didinimo programas	Sukurti ir įgyvendinti DI kompetencijų valdymo modelį, skatinantį tolygų mokymų prieinamumą tarp institucijų ir regionų	Plėsti STEM ugdymą visais švietimo lygiais
1.2. Didinti DI specialistų skaičių	Didinti studentų, pasirengusių tarpdiscipliniškai taikyti DI, skaičių	Pritraukti ir išlaikyti DI talentus	Organizuoti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo programas, orientuotas į praktinius DI diegimo, atsakingo naudojimo ir vystymo įgūdžius, specialistams bei vadovams
1.3. Stiprinti aukšto lygio DI kompetencijas prioritetinėse srityse	Didinti DI doktorantų skaičių	Pritraukti ir išlaikyti DI tyrėjus	Plėtoti aukšto lygio DI mokslinių tyrimų potencialą

1.1. Didinti visuomenės DI raštingumo lygį

1.1. Uždavinio rodiklis: gyventojų, turinčių bent bazinius skaitmeninius įgūdžius, dalis (proc.)

Šaltinis: [Digital Decade 2025](#)

DI technologijos vis plačiau taikomos įvairiose srityse nuo viešųjų paslaugų iki švietimo, sveikatos priežiūros ar kasdienio darbo. [Eurobarometro apklausa \(2024\) rodo, kad 62 proc. Lietuvos gyventojų teigiamai vertina DI taikymą darbo vietose](#), tačiau tik 33 proc. pasitiki šių sprendimų etiškumu ir saugumu. Todėl svarbu ne tik kurti, vystyti ir diegti DI sprendimus, bet ir užtikrinti, kad naudotojai gebėtų juos kritiškai vertinti, suprasti keliamas rizikas bei sugebėtų atsakingai priimti sprendimus. Aktualu suteikti žinias apie vartotojų teises bei asmens duomenų apsaugą.

62%

Lietuvos gyventojų teigiamai vertina DI taikymą darbo vietose

33%

pasitiki šių sprendimų etiškumu ir saugumu

Eurobarometro apklausa (2024)

Parengti ir vykdyti visuomenei skirtas DI kompetencijų didinimo programas

1 iniciatyva

Vienas iš sprendimų – parengti ir vykdyti visuomenei skirtas DI kompetencijų didinimo programas, orientuotas į įvairias gyventojų grupes: nuo moksleivių ir vyresnio amžiaus asmenų iki smulkią verslo atstovų ar dirbančiųjų savarankiškai. Programos turėtų būti įvairaus intensyvumo, pritaikytos įvairiems ugdymo poreikiams. Siekiant didesnio programų aktualumo ir praktinės naudos, rengiant tokias programas tikslinga remtis „DigComp 3.0“ struktūra, kad būtų užtikrintas nuoseklus DI kompetencijų ugdymas ir vertinimas nacionaliniu mastu.

Sukurti ir įgyvendinti DI kompetencijų valdymo modelį, skatinantį tolygų mokymų prieinamumą tarp institucijų ir regionų

2 iniciatyva

Lietuva taip pat galėtų pasinaudoti gerąja užsienio šalių praktika, pavyzdžiui, [Suomijos sukurta programa \(angl. Elements of AI\)](#), kurią jau išbandė milijonai vartotojų visame pasaulyje ir kuri įrodo, kad kokybiškas, nemokamas ir prieinamas turinys gali greitai paskatinti visuomenės sąmoningumą DI srityje. Siekiant užtikrinti vienodas DI mokymų prieinamumo įvairioms institucijoms ir regionams galimybes, numatoma sukurti ir įgyvendinti DI kompetencijų valdymo modelį. Šis modelis telks savivaldybes, švietimo įstaigas, bibliotekas, nevyriausybinės organizacijas ir kitus socialinius partnerius, siekiant užtikrinti mokymų prieinamumą įvairiems regionams ir institucijoms, koordinuoti įvairias mokymo iniciatyvas visoje šalyje, taip pat užtikrinti ilgalaikį finansavimą ir poveikio vertinimą.

Plėsti STEM ugdymą visais švietimo lygiais

3 iniciatyva

Taip pat, svarbu plėsti STEM (angl. *Science, Technology, Engineering, and Mathematics*) ugdymą visais švietimo lygiais. Tai apima formaliojo švietimo dalį nuo bendrojo ugdymo iki aukštojo mokslo ir pedagogų rengimo. Tikslas yra nuosekliai stiprinti STEM sričių ugdymą, atnaujinti ugdymo turinį ir stiprinti mokytojų bei dėstytojų kompetencijas, siekiant užtikrinti ugdymo kokybę ir patrauklumą. [Tarpautiniai EBPO PISA tyrimai](#) rodo, kad mokinių matematinio ir gamtamokslinio raštingumo lygis yra tiesiogiai susijęs su gebėjimu suprasti ir kritiškai vertinti technologinius sprendimus, nepriklausomai nuo to, ar šie mokiniai vėliau tampa technologijų vystytojais. Šalys, nuosekliai investuojančios į STEM ugdymą bendrojo ugdymo sistemoje, pasižymi aukštesniu visuomenės technologiniu raštingumu ir didesniu pasirengimu skaitmeniniams pokyčiams. Pavyzdžiui, [Estija, nuosekliai stiprindama STEM ugdymą bendrojo lavinimo mokyklose ir rengdama mokytojus](#), yra viena iš lyderių Europoje pagal mokinių matematinį ir gamtamokslinį raštingumą, o tai sudaro tvirtą pagrindą vėlesniam skaitmeninių ir DI kompetencijų ugdymui.

1.2. Didinti DI specialistų skaičių

1.2. Uždavinio rodiklis: IRT specialistų darbo rinkoje dalis (proc.)

Šaltinis: [Digital Decade 2025](#)

Europos Komisijos duomenimis, 2023 m. tik 18 iš 1000 Lietuvos gyventojų (20–29 m. amžiaus grupėje) baigė STEM studijas – ES vidurkis yra 22 iš 1000 gyventojų ([Eurostat, 2023](#)). DI specialistų paklausa, kaip pažymima [EBPO Mokslo, technologijų ir inovacijų apžvalgoje](#) (angl. *Science, Technology and Innovation Outlook*), kasmet auga po keliolika procentų, ypač reikalingos tarpdisciplininės kompetencijos, pvz., gebėjimas taikyti DI klimato ar biomedicinos srityse. Taip pat svarbu skatinti mergaičių ir moterų susidomėjimą STEM studijomis ir veiklomis bei svarstyti tikslines iniciatyvas, skatinančias mergaičių ir moterų įsitraukimą į IRT ir DI sritis. Papildomai 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių įgyvendinimo plane moterų įsitraukimas galėtų būti matuojamas kaip papildomas rodiklis.

Didinti studentų, pasirengusių tarpdiscipliniškai taikyti DI, skaičių

→
I iniciatyva

Tarpdisciplininės kompetencijos yra tiesioginė sąlyga sėkmingai plėtoti ir atsakingai diegti DI sprendimus. Aukštajame moksle STEM ir DI ryšys tampa dar svarbesnis, ypač taikant DI gyvybės moksluose, stiprinant inžinerinių, duomenų, matematikos mokslų kryptių programas. Viena iš galimų priemonių – DI ir gyvybės mokslų ar panašių kompetencijų centrų steigimas, kuris jungtų aukštojo mokslo institucijas ir verslą. Taip pat sėkmingam DI specialistų rengimui būtinas glaudus mokslo ir verslo ryšys. Svarbu užtikrinti, kad studentai įgytų realios praktinės patirties bendradarbiaudami su įmonėmis. Tai būtų galima įgyvendinti per DI stažuotų programas, tokias kaip [ES iniciatyva „Skaitmeninių galimybių stažuotės“](#) (angl. *Digital Opportunity Traineeships*), kuri padeda studentams užmegzti ryšius su įmonėmis ir teikia praktines skaitmenines kompetencijas (Europos Komisija, 2022).

Pritraukti ir išlaikyti DI talentus

2 iniciatyva

Kita svarbi iniciatyva yra **DI talentų pritraukimas ir išlaikymas**. Pastaraisiais metais Lietuva tapo patrauklia kryptimi aukštos kvalifikacijos technologijų specialistams iš užsienio, ypač IT srityje, o jų skaičius nuosekliai auga („Investuok Lietuvoje“, 2025). Siekiant stiprinti DI kompetencijas, planuojama tobulinti aukštos kvalifikacijos specialistų atvykimo ir įsidarbinimo sąlygas. Numatomos priemonės būtų taikomos tikslingai, orientuotos į specialistus, kurių žinios ir įgūdžiai yra aktualūs Lietuvos DI ir inovacijų plėtrai. Taip pat yra neišnaudota galimybė įtraukti užsienyje gyvenančius lietuvių kilmės specialistus – jų dalyvavimas bendruose projektuose, mentorystė ar trumpalaikės stažuotės stiprintų šalies ryšius su tarptautine DI bendruomene. Norint išlaikyti esamus talentus, planuojama sudaryti sąlygas nuolat tobulėti ir augti profesinėje srityje. Tai apims tęstinio ugdymo programas ir galimybes talentams lengvai įsilieti į akademinės ir verslo bendruomenes.

Organizuoti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo programas, orientuotas į praktinius DI diegimo, atsakingo naudojimo ir vystymo įgūdžius, specialistams bei vadovams

3 iniciatyva

Viena svarbiausių iniciatyvų, galinčių didinti DI specialistų skaičių ir stiprinti jų kompetencijas, yra **kryptingas kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas** per specializuotas DI programas. Šios programos turėtų būti orientuotos į praktinius DI diegimo ir vystymo įgūdžius, apimančius darbą su DI priemonėmis, duomenų analitiką, procesų automatizavimą, DI sprendimų integravimą organizacijose ir DI projektų valdymą. Dėmesys turėtų būti skiriamas ne tik techniniams specialistams, bet ir vadovams bei sprendimų priėmėjams, siekiant ugdyti jų gebėjimą strategiškai vertinti DI taikymo galimybes, rizikas bei priimti duomenimis grįstus sprendimus. Kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo programos turi būti lanksčios ir prieinamos tiek nuotoliniu, tiek kontaktiniu būdu, užtikrinus jų pasiekiamumą visoje šalyje.

1.3. Stiprinti aukšto lygio DI kompetencijas prioritėtinėse srityse

1.3. Uždavinio rodiklis: DI potencialo indeksas (DIPI)

Šaltinis: Naujas rodiklis (žr. 1 priedą)

Didinti DI doktorantų skaičių

1 iniciatyva

Žmonės, gebantys kurti DI technologijas, yra viena svarbiausių dedamųjų DI kompetencijų piramidėje. [Europos Komisijos strateginiuose dokumentuose](#) pabrėžiama, kad DI proveržis labai priklauso nuo aukštos kvalifikacijos specialistų parengimo ir jų pritraukimo. Lietuva šiuo metu turi tik 26-ias informatikos ir informatikos inžinerijos mokslo krypčių doktorantūros vietas, jos užpildytos tik 80 proc. (Lietuvos mokslo tarybos (LMT) duomenys). Todėl Lietuvai yra reikalinga nacionalinė **DI doktorantūros skatinimo programa**, kuri didintų doktorantų skaičių DI ir tarpdisciplininėse prioritetinėse srityse. Pvz., 2024 m. [Suomija pradėjo nacionalinę DI doktorantūros programą AI-DOC](#), kuri suteikia 100 visiškai finansuojamų doktorantūros vietų ir sujungia pagrindinius šalies universitetus. Ši iniciatyva rodo, kaip nuosekli valstybės parama gali sustiprinti DI tyrimų bazę ir padėti ugdyti aukšto lygio kompetencijas. Nacionalinė programa galėtų apimti doktorantūros vietų skaičiaus didinimą, tikslines stipendijas ir tarptautinių stažuotčių finansavimą. Tokia iniciatyva užtikrintų nuolatinį aukšto lygio talentų srautą ir stiprintų šalies mokslinių tyrimų potencialą.

Pritraukti ir išlaikyti DI tyrėjus

2 iniciatyva

Lygiagrečiai svarbu **pritraukti ir išlaikyti aukšto lygio DI tyrėjus**. Tam reikalingos tikslinės priemonės, tokios kaip konkurencingos darbo sąlygos, lanksčios tyrimų galimybės ir tarptautinių bendradarbiavimo programų įgyvendinimo skatinimas. Bendradarbiaudami su užsienio universitetais ir tyrimų centrais, Lietuvos tyrėjai galėtų dalyvauti aukšto lygio projektuose, įgyti tarptautinės patirties ir prisidėti prie inovacijų kūrimo. Kartu svarbu užtikrinti, kad Lietuvoje jau dirbantys DI tyrėjai matytų aiškias karjeros galimybes, galėtų dalyvauti tarptautiniuose tyrimuose ir turėtų prieigą prie pažangios DI infrastruktūros.

Plėtoti aukšto lygio DI mokslinių tyrimų potencialą

3 iniciatyva

Taip pat yra būtina dar labiau **plėtoti aukšto lygio DI mokslinių tyrimų potencialą**. Tai reiškia investicijas į modernią DI tyrimų infrastruktūrą, glaudesnį tarptautinį bendradarbiavimą ir bendrus projektus su ES mokslinių tyrimų centrais. Tai sustiprintų Lietuvos poziciją tarptautinėje inovacijų erdvėje ir padėtų geriau integruotis į ES mokslinę DI ekosistemą, kuri yra akcentuojama [Europos dirbtinio intelekto naudojimo moksle strategijoje](#) (angl. *AI in Science Strategy*). Taip pat svarbu vadovautis Europos tyrėjų chartijos principu „atvira – kiek įmanoma, uždara – kiek būtina“, užtikrinant atvirą prieigą prie mokslinių rezultatų, kartu įvertinant etikos, saugumo ir galimų rizikų aspektus, susijusius su jautrių duomenų prieinamumu.

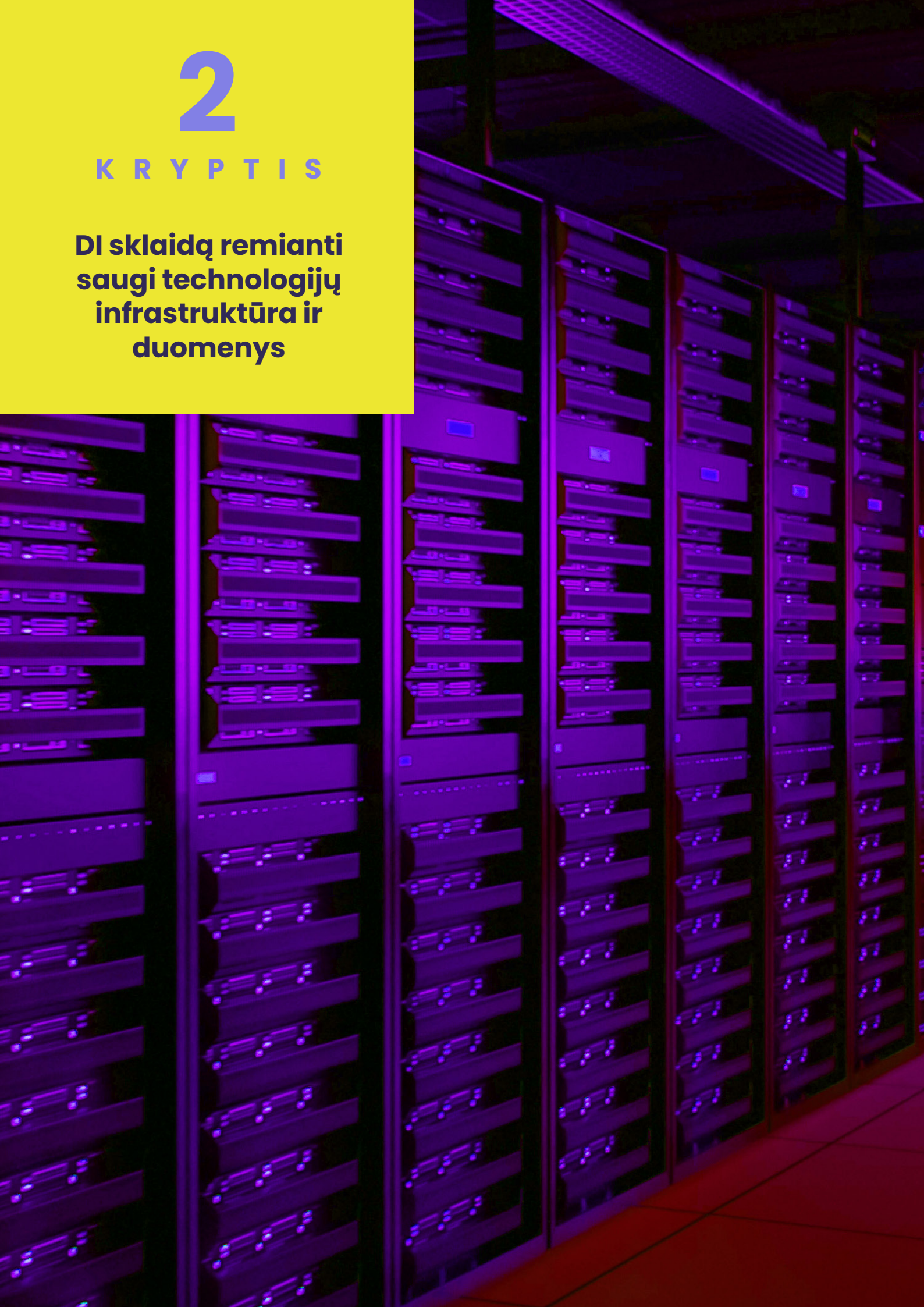
Lietuvai reikalingas nuoseklus talentų telkimas, kad šalies ekonomika ir mokslo įstaigos atliaptų DI proveržio galimybes. Numatytos iniciatyvos tarpusavyje susieja švietimą, kvalifikacijų kėlimą,

tarptautinį bendradarbiavimą ir praktinį kompetencijų ugdymą. Toks vientisas požiūris padės Lietuvai užsitikrinti pakankamas DI kompetencijas, kurios reikalingos DI transformacijai.

2

K R Y P T I S

**DI sklaidą remianti
saugi technologijų
infrastruktūra ir
duomenys**

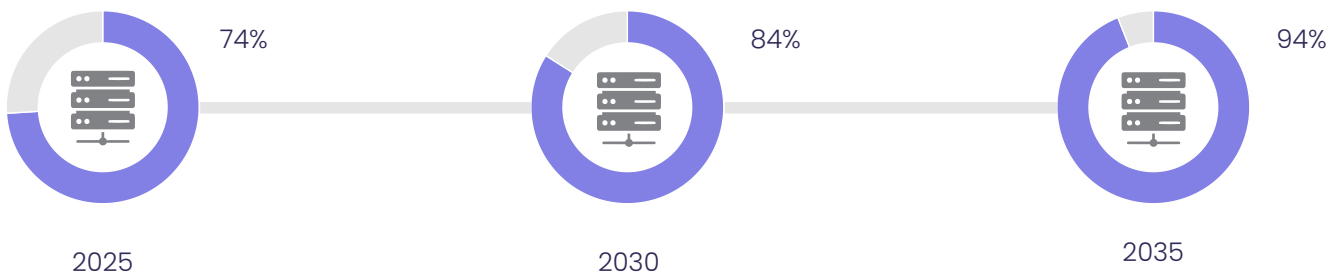

DI sklaidą remianti saugi technologijų infrastruktūra ir duomenys

STRATEGINIAI UŽDAVINIAI IR INICIATYVOS

Strateginis tikslas: sukurti modernią, prieinamą, saugią ir technologiškai savarankišką DI infrastruktūrą, kuri stiprina pasitikėjimą skaitmeniniais sprendimais ir sudaro sąlygas pažangai.

2. Strateginio tikslo rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: DI infrastruktūros kryptis (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

[Valstybės duomenų agentūros duomenimis](#), 2024 m. 6 proc. įmonių nurodė, kad DI nėra suderinamas su turima įranga, programine įranga ar sistemomis; įmonės patiria sunkumų dėl reikiamų duomenų prieinamumo ar kokybės, taip pat reiškia susirūpinimą dėl duomenų apsaugos (žr. 6 priedą) ir privatumo pažeidimų rizikų. Pagal tarptautinius DI infrastruktūros indeksus Lietuva gerokai nusileidžia stipriausioms DI valstybėms. Pagal [valdžios pasirengimo taikyti DI indeksą](#) Lietuva labai atsilieka nuo G7 vidurkio. Ypač žemi turimų aukštos spartos skaičiavimo pajėgumų srities rodikliai.

Atsižvelgiant į tai, kritiškai svarbu sukurti modernią, prieinamą, saugią ir technologiškai savarankišką DI infrastruktūrą, kurioje duomenys, skaičiavimo pajėgumai ir debesijos išteklių tapty pasitikėjimo ir pažangos varikliu.

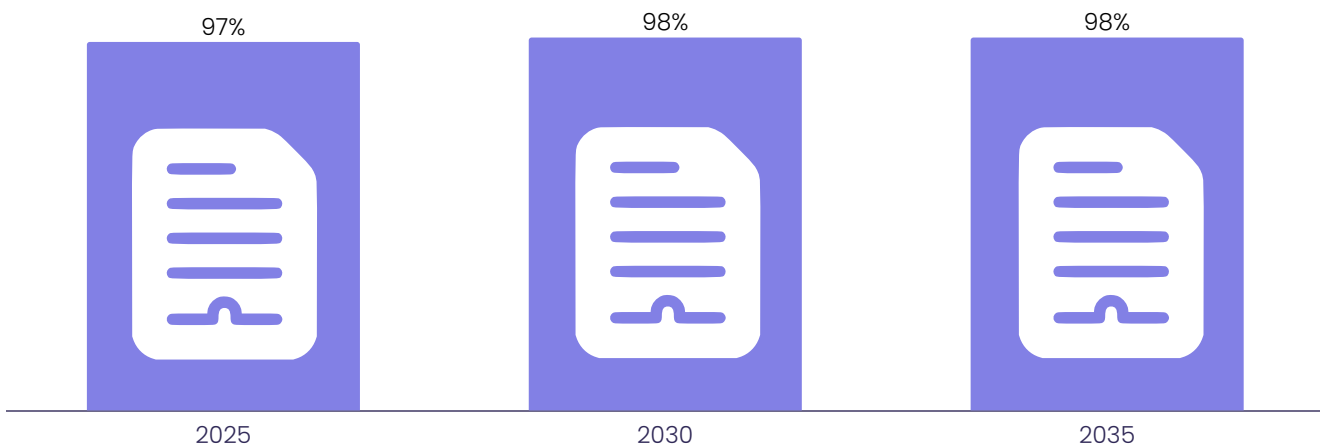
Lietuvai, kaip mažai valstybei, DI plėtra yra svarbi ne tik dėl ekonomikos modernizavimo, bet ir dėl lietuvių kalbos gyvavimo, tapatybės, demokratijos tvirtumo ir nacionalinio saugumo skaitmeninėje erdvėje. Valstybė turi kryptingai investuoti į strategiškai svarbius pajėgumus (duomenis, kalbos technologijas, infrastruktūrą, kibernetinę ir informacinę apsaugą), kad viešosios funkcijos ir duomenys nebūtų priklausomi nuo globalių, dažnai komerciškai valdomų ekosistemų ir kad Lietuvos interesai nebūtų pažeidžiami tarptautiniuose procesuose.

Vystant nacionalinę DI duomenų ir skaičiavimo infrastruktūrą, siekiama strateginės sinergijos su energetikos sektoriaus plėtros prioritetais, kad būtų užtikrintas energetiškai efektyvus, patikimas ir kaštų požiūriu konkurencingas technologijų veikimas.

UŽDAVINIAI	1 iniciatyva	2 iniciatyva	3 iniciatyva
2.1. Užtikrinti prieigą prie duomenų infrastruktūrų, duomenų kokybę, saugią prieigą prie duomenų ir efektyvų jų panaudojimą	Skatinti duomenų, sukurtų už viešąsias lėšas, tvarkymą, pakartotinį panaudojimą ir atvėrimą	Didinti struktūruotų įmonių bei viešojo sektoriaus duomenų rinkinių apimtį	Supaprastinti prieigos prie viešojo sektoriaus ir ES duomenų infrastruktūrų procesus, siekiant sudaryti sąlygas įmonėms, mokslo ir viešojo sektoriaus institucijoms jomis efektyviai naudotis
2.2. Sukurti modernią, saugią, technologiškai savarankišką DI technologijų infrastruktūrą	Vystyti nacionalinius debesijos išteklius	Vystyti nacionalinius aukštos spartos skaičiavimo infrastruktūros išteklius	Gerinti prieigą prie tarptautinių debesijos ir aukštos spartos skaičiavimo išteklių
2.3. Įveiklinti modernią, saugią ir technologiškai savarankišką DI duomenų ir technologijų infrastruktūrą	Pritraukti tiesiogines užsienio investicijas duomenų ir technologijų infrastruktūrai vystyti	Sukurti tvarią kibernetinio saugumo ekosistemą, užtikrinančią duomenų ir technologijų infrastruktūros apsaugą	Sukurti ir įdiegti sisteminių, tvarų ir atsakingą duomenų ir technologijų infrastruktūros valdymo (teisinė organizacinė dimensija) bei finansavimo (palaikymo dimensija) modelį

2.1. Užtikrinti prieigą prie duomenų infrastruktūrų, duomenų kokybę, saugią prieigą prie duomenų ir efektyvų jų panaudojimą

2.1. Uždavinio rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: DI infrastruktūros kryptis, duomenų kokybės dimensija (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

Skatinti duomenų, sukurtų už viešąsias lėšas, tvarkymą, pakartotinį panaudojimą ir atvėrimą

1 iniciatyva

Duomenų prieinamumas yra vienas iš strateginių ES DI taikymo strategijoje (angl. *Apply AI Strategy*) nurodytų veiksmų. Tai yra viena pagrindinių tvarios DI infrastruktūros sudedamųjų dalių, be kurių neįmanoma kurti tvarių ir efektyvių DI sprendimų. Plėtojant duomenų ekosistemą, orientuojamasi į duomenų atvėrimo ir saugaus pakartotinio panaudojimo sinergiją, siekiant užtikrinti prieigą prie aukštos kokybės duomenų rinkinių DI modelių mokymui.

Svarbus DI ekosistemos duomenų šaltinis yra **duomenys, sukurti už viešąsias lėšas**. Duomenys viešajame sektoriuje turi būti veiksmingai renkami, tvarkomi ir saugomi. Strategiškai svarbu turėti parengtas ir patvirtintas duomenų erdvių duomenų architektūras, kurios nustato duomenų struktūrą ir sąveikumą. Tam užtikrinti ypač svarbi motyvacinė sistema. Siekiant efektyvaus duomenų, sukurtų už viešąsias lėšas, naudojimo, reikia supaprastinti prieigos galimybes. Valstybės duomenų ežeras yra efektyvi priemonė prieigai prie valstybės duomenų, tačiau ją svarbu toliau vystyti ir tinkamai įveiklinti. Būtina kritiškai įvertinti, kurie duomenys turi būti atverti, atsižvelgiant į valstybės interesų apsaugą.

Kita duomenų ekosistemai svarbi grupė yra **mokslinių tyrimų duomenys** (ypač turint omenyje Lietuvos mokslinių duomenų erdvę). Svarbu duomenų bazes modernizuoti ir efektyviai panaudoti. Reikalinga motyvacinė sistema, skatinanti mokslo institucijas atverti daugiau mokslinių tyrimų duomenų. Be to, duomenys turi būti saugomi keliose atskirose saugyklose. Todėl valstybės uždavinys – pereiti prie vieningos duomenų architektūros, užtikrinančios, kad duomenys juda ne per atskiras sistemas, o per nuoseklų, standartizuotą sluoksnį, kuriame yra aiškiai aprašyti, reguliariai tikrinami ir atitinka tarptautinius standartus.

Didinti struktūruotų įmonių bei viešojo sektoriaus duomenų rinkinių apimtį

2 iniciatyva

Turint reikiamus duomenis, svarbu **pasiekti pakankamą brandos lygį**, kad jie galėtų būti naudojami DI modeliams vystyti. Tinkamą duomenų brandos lygį užtikrintų suvienodinti duomenų standartai ir kitos kokybės gerinimo priemonės. Įmonėms siekiant duomenų standartizacijos ir atitikties BDAR bei autorių teisių apsaugos reikalavimams, reikšmingą pagalbą gali suteikti mokslo institucijos per galimus bendrus tam tikrų sričių projektus. Įmonės būtų labiau skatinamos struktūruoti duomenis, jei būtų sudarytos palankios sąlygos dalijimuisi jais ar prekybai su DI modelius vystančiais subjektais. Svarbu didinti struktūruotų privačių duomenų prieinamumą ir integraciją į viešojo sektoriaus duomenų ekosistemą. Kartu svarbu atsižvelgti į BDAR, ES Duomenų akto, kuris nustato, kas ir kokiomis sąlygomis gali gauti daiktų interneto sugeneruotus duomenis, ir ES taisyklių dėl autorių teisių apsaugos ir skaidrumo reikalavimus.

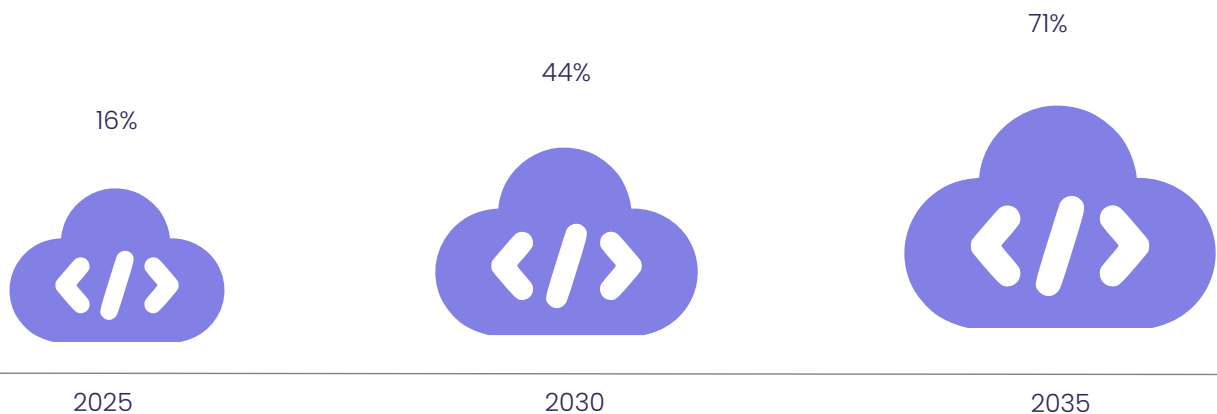
**Supaprastinti
prieigos prie
viešojo sektoriaus
ir ES duomenų
infrastruktūrų
procesus, siekiant
sudaryti sąlygas
įmonėms, mokslo ir
viešojo sektoriaus
institucijoms jomis
efektyviai naudotis**

3 iniciatyva

Trečia svarbi priemonė, susijusi su saugiu duomenų prieinamumo užtikrinimu, yra **ES iniciatyvos**, numatytos ES DI taikymo (angl. *Apply AI Strategy*) strategijoje. Duomenų prieinamumas ir standartizavimas ES bus išskirtinai skatinamas prioritetiniuose sektoriuose, tokiuose kaip sveikatos priežiūra, gamyba, gynyba, transportas ir kt.

2.2. Sukurti modernią, saugią, technologiškai savarankišką DI technologijų infrastruktūrą

2.2. Uždavinio rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: DI infrastruktūros kryptis, skaičiavimo pajėgumų dimensija (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

Kitas esminis įmonių, viešojo sektoriaus bei mokslo institucijų, kurios turi sutvarkytus duomenis ir yra pasirengusios vystyti DI modelius, žingsnis – pakankami aukštos spartos skaičiavimo ištekčiai. Tai viena iš svarbiausių investicinių kryptių tiek pasauliniu mastu, tiek ES. Jungtinės Amerikos Valstijos jau kurį laiką sparčiai plečia aukštos spartos skaičiavimo pajėgumus, leidžiančius apdoroti milžinišką duomenų kiekį ir vystyti pažangius DI modelius. ES taip pat

aktyviai investuoja į dirbtinio intelekto gamyklų infrastruktūros plėtrą visoje Europoje, siekdama užtikrinti, kad šiais pajėgumais galėtų naudotis viešasis ir privatus sektorius bei mokslo ir tyrimų institucijos. Svarbu užtikrinti tinkamą didelės rizikos DI sistemų veikimą technologiškai savarankiškoje infrastruktūroje ir nustatyti minimalius tiekimo grandinės saugumo reikalavimus (komponentų kilmė, audito teisės, pažeidžiamumų valdymas).

Vystyti nacionalinius debesijos ir aukštos spartos skaičiavimo infrastruktūros išteklius

1 ir 2 iniciatyvos

Didelio našumo skaičiavimo ištekliai paprastai skirstomi į dvi pagrindines kategorijas: **fizinę infrastruktūrą ir debesijos infrastruktūrą**. Debesijos infrastruktūra nėra geografiškai apribota ir gali lemti konkurencingesnę kainą, o fizinė infrastruktūra yra esminė nacionalinių modelių vystymui, jautrių duomenų apsaugai ir technologinei nepriklausomybei užtikrinti. Lietuvos DI ekosistemai gyvuoti Lietuva turi užtikrinti DI gamyklos „LitAI“ konkurencingumą. Teikiamos paslaugos turi būti patrauklios rinkoje, palyginti su kitais pasauliniais didelio našumo skaičiavimo ištekliais. Tam reikia nustatyti palankias sąlygas, kurios leistų sukurti konkurencinį pranašumą prieš kitus ES DI centrus. Kaip geras DI gamyklos įveiklinimo pavyzdys dažnai minima Suomijos DI gamykla „LUMI AI“. Itin svarbus yra veiksmingas atrankos procesas privačiam sektoriui, viešajam sektoriui ir mokslo institucijoms, kurios naudosis „LitAI“ paslaugomis. Krizės ar karo atveju svarbu užtikrinti prioritetinę ir izoliuotą prieigą gynybos bei nacionalinio saugumo institucijoms, kad jos galėtų vykdyti svarbiausias užduotis.

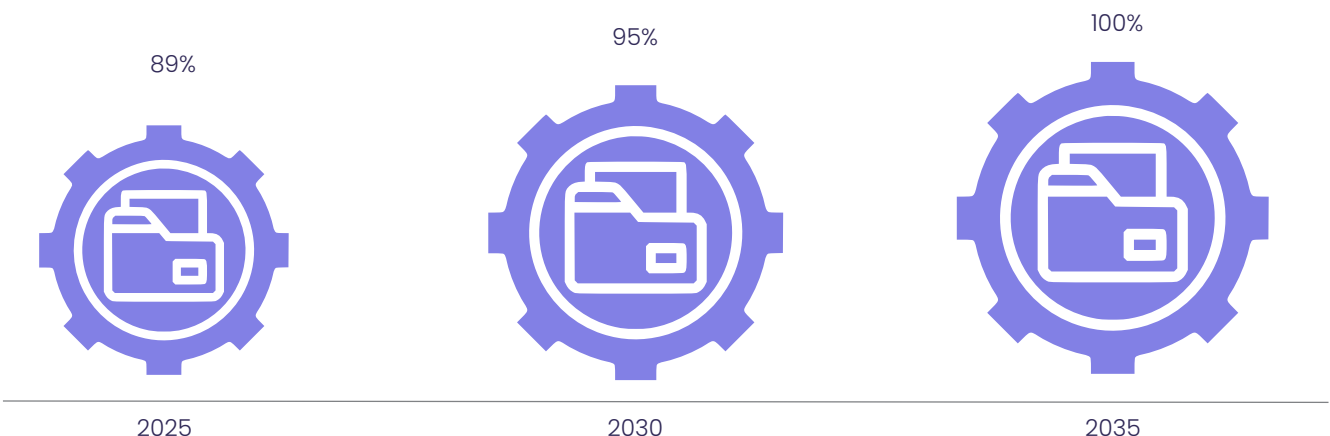
Gerinti prieigą prie tarptautinių debesijos ir aukštos spartos skaičiavimo išteklių

3 iniciatyva

Taip pat svarbu sukurti ilgalaikę viziją ir veiklos modelį, kuris užtikrintų nuolatinę prieigą prie didelio našumo skaičiavimo ir debesijos išteklių Lietuvos DI ekosistemai, atsižvelgiant į spartų technologinį progresą ir infrastruktūros modernizaciją. Reikia sistemaiškai užtikrinti **Lietuvos prieigą prie tarptautinių didelio našumo skaičiavimo ir debesijos išteklių**.

2.3. Įveiklinti modernią, saugią ir technologiškai savarankišką DI duomenų ir technologijų infrastruktūrą

2.3. Uždavinio rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: DI infrastruktūros kryptis, techninę infrastruktūrą įgalinanti dimensija (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

Sukurtos infrastruktūros įveiklinimas yra ypač svarbus. Lietuvos DI ekosistemos ekspertų nuomone, be aiškaus infrastruktūros įveiklinimo plano bus sukurta tik infrastruktūra, kuri savaime nekurs pridėtinės vertės visuomenei, viešajam sektoriui ir visai Lietuvos ekonomikai. [Valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas](#) išskiria šias pa-

grindines dedamąsias, kurios įveiklina valstybėje esančią technologinę infrastruktūrą: stipri techninė ir kibernetinio saugumo ekosistema, tiesioginės užsienio investicijos, energetinė nepriklausomybė, greitas ir stabilus internetas, 5G tinklai ir saugi IT infrastruktūra.

Pritraukti tiesiogines užsienio investicijas duomenų ir technologijų infrastruktūrai vystyti

1 iniciatyva

Tiesioginės užsienio investicijos gali tiesiogiai sustiprinti Lietuvos DI infrastruktūrą. Esant ribotoms vidaus kapitalo galimybėms, tiesioginės užsienio investicijos gali tapti svarbiu infrastruktūros finansavimo šaltiniu. Lietuva yra sukaupusi reikšmingą tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo patirtį. [„Investuok Lietuvoje“ kaip vieną iš savo prioritetų jau šiuo metu išskiria tarptautinių duomenų centrų pritraukimą](#) į Lietuvą. Mes galime tarptautiniams investuotojams pasiūlyti patikimą ir atsinaujinančią energetikos infrastruktūrą, siekį visiškai pereiti prie žaliosios energetikos, aukštos kokybės ryšio galimybes bei aukštos kvalifikacijos specialistus. Taip pat didėjantis tarptautinis žinomumas leistų Lietuvai aktyviau dalyvauti pasaulinėse DI vertės grandinėse, užmegzti strateginius partnerystės ryšius ir įsitvirtinti kaip patikimam DI inovacijų centrui. Visi šie veiksniai sudarytų sąlygas tvariai DI ekosistemos plėtrai.

Sukurti tvarią kibernetinio saugumo ekosistemą, užtikrinančią duomenų ir technologijų infrastruktūros apsaugą

2 iniciatyva

Tvariai DI infrastruktūrai sukurti būtina stipri duomenų bei technologijų infrastruktūros **kibernetinio saugumo ekosistema**. Kadangi DI sistemų mokymui ir veikimui naudojami dideli duomenų kiekiai, šie duomenys privalo būti apsaugoti ne tik nuo nutekėjimo, bet ir nuo manipuliacijų, kurios galėtų pakenkti algoritmų patikimumui ir valstybės saugumui. Tik užtikrinus aukščiausią saugumo standartą bei tiekimo grandinių atsparumą, bus sustiprintas inovacijų vystytojų pasitikėjimas valstybine duomenų saugojimo infrastruktūra, nacionaliniais debesijos sprendimais ir aukšto našumo skaičiavimo ištekliais. Įsigaliojus griežtesniems ES reikalavimams, pavyzdžiui, TIS 2 direktyvai (angl. *Network and Information Systems 2 Directive*), kibernetinio atsparumo didinimas ir tiekimo grandinės saugumas tampa būtinybe visiems skaitmeninių paslaugų tiekėjams. Lietuva, būdama viena iš pasaulio lyderių pagal Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos (angl. *International Telecommunication Union (ITU)*) kibernetinio saugumo indeksą, privalo išnaudoti šią sukauptą kompetenciją kurdamą saugią aplinką DI plėtrai. Taip sukurta saugi ir patikima infrastruktūra taps pagrindiniu Lietuvos, kaip patikimų DI inovacijų centro, konkurencinio pranašumo garantu.

Sukurti ir įdiegti sistemini, tvarų ir atsakingą duomenų ir technologijų infrastruktūros valdymo (teisinė organizacinė dimensija) bei finansavimo (palaikymo dimensija) modelį

→
3 iniciatyva

Moderni DI infrastruktūra pati savaime nėra pakankama – ji turi būti prižiūrima, **strategiškai koordinuojama ir nuosekliai finansuojama**. Todėl siekiama sukurti aiškų DI infrastruktūros valdymo modelį, užtikrinantį atsakomybių paskirstymą, strateginių prioritetų nustatymą, rizikų ir saugumo priežiūrą bei koordinuotą debesijos, duomenų ežero, didelio našumo skaičiavimo pajėgumų ir paslaugų modelio vystymą. Šiam modeliui įgyvendinti reikalinga tarpsektorinė valdymo taryba, kuri būtų atsakinga už vystymo kryptis, standartų rengimą ir atitiktį valstybės bei ES reikalavimams, taip pat už tai, kad infrastruktūra išliktų saugi, tviri ir orientuota į nacionalinius interesus. Kartu su valdymo modeliu bus sukurtas tvarus DI infrastruktūros finansavimo ir naudojimo modelis, skatinantis privatų sektorių, mokslo ir viešojo sektoriaus institucijas aktyviai naudoti sukurtas galimybes. Modelis apima finansines paskatas, metodinę pagalbą, praktinius mokymus ir konsultacijas, kurios padės be kliūčių pereiti prie DI sprendimų kūrimo, vystymo ir diegimo. Tokia įgalinimo sistema užtikrins, kad DI infrastruktūra būtų naudojama ne pasyviai, o taptų aktyviu inovacijų ir paslaugų transformacijos pagrindu. Galiausiai aiškus valdymo ir finansavimo modelis leis užtikrinti, kad investicijos į DI infrastruktūrą bus efektyviai panaudotos, o mokslas, privatus ir viešasis sektorius galės kurti tvarią, saugią ir ateičiai pasirengusią skaitmeninę valstybę.

3

K R Y P T I S

**DI įgalinimas
visuomenės
labui**

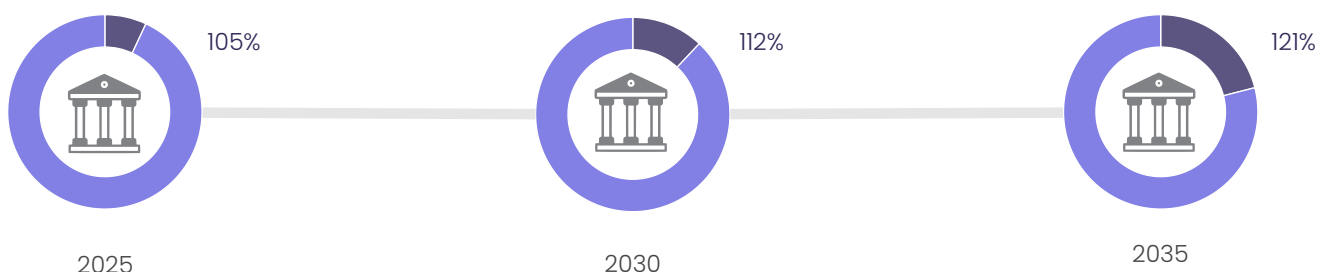

DI įgalinimas visuomenės labui

STRATEGINIAI UŽDAVINIAI IR INICIATYVOS

Strateginis tikslas: padidinti visuomenės pasitikėjimu grįsto DI technologijų taikymo mastą ir brandą viešajame sektoriuje, siekiant didinti valdžios institucijų ir įstaigų veiklos efektyvumą ir skaidrumą, skatinti duomenimis grįstų sprendimų priėmimą, gerinti elektroniniu būdu teikiamų administracinių ir viešųjų paslaugų kokybę.

3. Strateginio tikslo rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: viešojo sektoriaus prisitaikymo kryptis (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

Siekiant, kad DI būtų naudingas visuomenei, labai svarbu tinkamai išnaudoti DI technologijų potencialą viešajame sektoriuje, kuriame [DI technologijas taiko apie 15,3 proc. institucijų](#), o pagal [valdžios pasirengimo taikyti DI indeksą Lietuva yra 29 vietoje](#). Tai rodo, kad Lietuvos viešasis sektorius ne tik yra atsakingas už DI technologijų taikymo įvairiuose sektoriuose skatinimą, bet ir pats yra pasirengęs sėkmingai pritaikyti DI technologijas savo veikloje.

Vis dėlto žemas DI raštingumo lygis (žr. 7 priedą), metodinės pagalbos ir įrankių trūkumas lemia tai, kad DI sprendimai viešajame sektoriuje diegiami fragmentiškai, o įdiegti DI sprendimai yra žemos brandos – daugiausia orientuoti į procesų automatizavimą ir klientų aptarnavimo supaprastinimą, o duomenimis grįstas taktinis ar strateginis DI taikymas pasitelkiamas retai.

Nekoordinuotas DI politikos viešajame sektoriuje valdymas ir stebėseną, teisinio aiškumo stoka, gebėjimų įsigyti DI sprendimus trūkumas, finansinių paskatų stygius – tai veiksniai, dėl ku-

rių didėja atsilikimo nuo privataus sektoriaus rizika, prarandama nauda piliečiams ir verslui, silpnėja pasitikėjimas valstybe, valdžios institucijomis ir įstaigomis.

Šio tikslo įgyvendinimas sudarys sąlygas užtikrinti nuoseklų perėjimą nuo eksperimentų prie veiksmingos, brandžios, pasitikėjimą keliančios DI ekosistemos viešajame sektoriuje. Laikantis DI pirmenybės principo, DI taps kertiniu valstybės modernizavimo įrankiu, užtikrinančiu aukštesnę elektroniniu būdu teikiamų administracinių ir viešųjų paslaugų kokybę, didesnę valdžios institucijų ir įstaigų veiklos efektyvumą ir skaidrumą.

DI sudarys sąlygas valstybei veikti greičiau, proaktyviau ir teisingiau nei anksčiau. Bus sukurtas naujas valstybės ir visuomenės bendradarbiavimo modelis, kuriame DI technologijos sustiprins pasitikėjimą valdžios institucijomis ir demokratinius viešojo valdymo pagrindus. Lietuva taps mažos valstybės, turinčios didelę viziją, pavyzdžiu, o DI joje veiks ne vietoj žmogaus, bet kartu su žmogumi.

UŽDAVINIAI	1 iniciatyva	2 iniciatyva	3 iniciatyva
3.1. Skatinti prioritetinėse srityse kuriamų DI sprendimų vystymą ir diegimą viešajame sektoriuje, laikantis DI pirmenybės principo	Sukurti metodines priemones ir teikti ekspertines konsultacijas dėl saugaus DI sprendimų vystymo ir diegimo	Sukurti finansines paskatas brandžioms DI inovacijoms skatinti	Skatinti bendro naudojimo DI sprendimų vystymą ir sukurti nacionalinį DI duomenų ir modelių katalogą, grindžiamą atviros prieigos principu
3.2. Stiprinti viešojo sektoriaus darbuotojų DI kompetencijas	Sukurti nacionalinį viešojo sektoriaus DI kompetencijų tobulinimo modelį	Sukurti ir įgyvendinti DI mokymų programas, kurios atlieptų valdžios institucijų ir įstaigų veiklos poreikius	Sukurti DI kompetencijų stebėsenos ir vertinimo sistemą
3.3. Pasitelkti viešuosius pirkimus patikimams DI sprendimams įsigyti	Parengti viešųjų pirkimų gaires, kurios padėtų valdžios institucijoms ir įstaigoms įsigyti patikimus DI sprendimus	Sukurti mechanizmą, sudarantį sąlygas konsoliduoti DI poreikius ir vykdyti bendrus arba centralizuotus DI sprendimų pirkimus	Įsteigti viešojo sektoriaus ir rinkos ankstyvojo dialogo platformą

3.1. Skatinti prioritetinėse srityse kuriamų DI sprendimų vystymą ir diegimą viešajame sektoriuje, laikantis DI pirmenybės principo

3.1.1. Uždavinio rodiklis: valdžios institucijos ir įstaigos, naudojančios DI technologijas

Šaltinis: Naujas rodiklis

3.1.2. Uždavinio rodiklis: administracinės arba viešosios paslaugos, kurios teikiamos naudojant DI technologijas

Šaltinis: Naujas rodiklis

Igyvendinant šį uždavinį, bus kuriamos paskatos viešajam sektoriui vystyti ir (arba) diegti patikimus DI sprendimus, laikantis privalomų atitikties reikalavimų ir siekiant gerinti administracinių arba viešųjų paslaugų kokybę, didinti veiklos efektyvumą ir skaidrumą.

Sukurti metodines priemones ir teikti ekspertines konsultacijas dėl saugaus DI sprendimų vystymo ir diegimo

1 iniciatyva

Siekiant geriau koordinuoti šį procesą, visų pirma bus **peržiūrėta skaitmeninimo projektų atranka, į ją integruojant DI pirmenybės principą**. Laikantis šio principo, bet kuri valdžios institucija ir įstaiga bus skatinama išnaudoti DI ir su juo susijusias technologijas kylantiems iššūkiams spręsti. Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūros DI kompetencijų centras (GovAI) taip pat rengs reikiamas DI raštingumo ir **metodinio vertinimo priemones, stiprins kompetencijų ugdymo sistemą ir teiks ekspertines konsultacijas viešojo sektoriaus institucijoms, siekdamas užtikrinti, kad DI sprendimų vystymas ir (arba) diegimas vyktų saugiai, atsakingai ir vadovaujantis etikos principais**. Ekspertinių konsultacijų pagrindą sudarys parengta nauja DI sprendimų vystymo ir (arba) diegimo projektų rengimo, įgyvendinimo ir vertinimo metodika.

Sukurti finansines paskatas brandžioms DI inovacijoms skatinti

2 iniciatyva

Skatinant platesnį DI technologijų diegimą ir vystymą viešajame sektoriuje, bus **sukurtos finansinės paskatos**, kurios sudarys sąlygas spartesnei ir brandesnei DI inovacijų plėtrai viešajame sektoriuje. Pirmenybė bus teikiama administracinių arba **viešųjų paslaugų tobulinimui, laikantis vieno langelio principo**.

Didinant DI sprendimų brandą viešajame sektoriuje, bus sukurtas koordinuotas procesas, sudarysiantis sąlygas valdžios institucijoms ir įstaigoms **saugiai eksperimentuoti, o pasiteisinusius DI eksperimentus – išvystyti iki brandžių DI sprendimų**. Šiame etape bus svarbu pasitelkti sukauptą GovTech patirtį, skatinant viešojo sektoriaus iššūkių sprendimą per MTEP (mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros) paslaugų įsigijimą ir ikiprekybinius pirkimus, prototipų vystymą ir testavimą, nuolat vertinant jų kokybę, tačiau kartu užtikrinant, kad labiausiai pasiteisinę prototipai pereitų į produkto vystymo etapą. DI smėliadėžės viešajam sektoriui sukūrimas numatytas 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių IV skyriuje.

Skatinti bendro naudojimo DI sprendimų vystymą ir sukurti nacionalinį DI duomenų ir modelių katalogą, grindžiamą atviros prieigos principu

3 iniciatyva

Išvysčius sėkmingus ir patikrintus DI sprendimus, jie bus įtraukti į **nacionalinį DI duomenų ir modelių katalogą**, kuriame, remiantis atviros prieigos principu, viešojo sektoriaus institucijos galės naudoti esamus DI modelius ir (arba) pasitelkti turimus duomenų rinkinius. Taip pat bus siekiama skatinti bendro naudojimo DI sprendimų vystymą ir (arba) diegimą. Tai padės išvengti iniciatyvų dubliavimosi ir taupyti valstybės lėšas sprendžiant pasikartojančius viešojo sektoriaus iššūkius. Europos Sąjungoje bus skatinamas europinių, pakartotinai naudojamų bendrosios paskirties DI modelių diegimas viešojo sektoriaus institucijose. Tai reiškia, kad Lietuvos viešojo sektoriaus iššūkiams spręsti išvystyti DI sprendimai turės palankias galimybes būti eksportuojami į kitas ES šalis. Todėl būtina užtikrinti, kad Lietuvoje vystomi DI sprendimai būtų patrauklūs ne tik Lietuvos viešojo administravimo institucijoms, bet ir kitoms ES šalims. Siekiant to, būtina sudaryti prielaidas kurti plėtos potencialą turinčius produktus ir skatinti viešojo sektoriaus institucijas konsoliduoti poreikius, kad būtų kuriami ne vienai institucijai, o platesniam naudotojų ratui pritaikyti sprendimai.

Įgyvendinant šią iniciatyvą, taip pat numatoma sukurti **interaktyvų DI sprendimų žemėlapij**, kuris padės skleisti gerąją DI taikymo praktiką, užtikrins informacijos mainus tarp viešojo sektoriaus institucijų, mažins veiklų dubliavimo riziką ir prisidės prie veiksmingesnio investicijų planavimo.

3.2. Stiprinti viešojo sektoriaus darbuotojų DI kompetencijas

3.2. Uždavinio rodiklis: viešojo sektoriaus darbuotojų, turinčių bent bazines DI kompetencijas (*AI Awareness*), dalis (proc.)

Šaltinis: Naujas rodiklis

Sukurti nacionalinį viešojo sektoriaus DI kompetencijų tobulinimo modelį

1 iniciatyva

DI kompetencijos – esminė sąlyga, didinant DI technologijų taikymo mastą ir brandą viešajame sektoriuje. Todėl įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama sukurti įvairias galimybes viešojo sektoriaus darbuotojams kelti savo DI kompetencijas. Tai leis ne tik efektyviau taikyti DI sprendimus įvairiose viešojo sektoriaus srityse, bet ir užtikrins, kad darbuotojai būtų pasiruošę atsakyti į naujus iššūkius, susijusius su technologijų pažanga ir jų integravimu į kasdienę veiklą. Siekiant užtikrinti, kad DI kompetencijų

kėlimas būtų nuolatinis procesas, bus sukurtas nacionalinis DI kompetencijų tobulinimo modelis, orientuotas į viešąjį sektorių. Šis modelis padės koordinuotai įgyvendinti įvairias DI mokymų programas, pritaikytas tiek pradedantiesiems, tiek pažengusiems viešojo sektoriaus darbuotojams, taip pat užtikrinti, kad šios programos atliktų esminius valdžios institucijų ir įstaigų poreikius, integruoti jas į metinius viešojo sektoriaus darbuotojų kompetencijų tobulinimo planus.

Sukurti ir įgyvendinti DI mokymų programas, kurios atliktų valdžios institucijų ir įstaigų veiklos poreikius

2 iniciatyva

DI mokymų programos apims pagrindinius DI principus, praktinius įgūdžius ir specifinius valdžios institucijos ir įstaigos poreikius, kad kiekvienas darbuotojas galėtų suprasti, kaip DI sprendimai gali būti taikomi kasdienėje jo veikloje ir kaip jie gali prisidėti prie institucijos ar įstaigos tikslų pasiekimo.

Viešajam sektoriui reikalingos tarpdisciplininės programos, apimančios ne tik DI, bet ir duomenų valdymą, viešuosius finansus, teisę, pirkimus, kibernetinį saugumą, žmogaus teises ir poveikio vertinimą. Todėl numatoma kurti arba atnaujinti studijų programas bei modulius, orientuojantis į įvairių kompetencijų derinį. Taip pat planuojama sudaryti sąlygas valstybės finansuojamoms podiplominėms studijoms dirbantiems, kad DI kompetencijos augtų ne vien tarp jaunimo, bet ir tarp sprendimų priėmėjų bei viešųjų paslaugų savininkų.

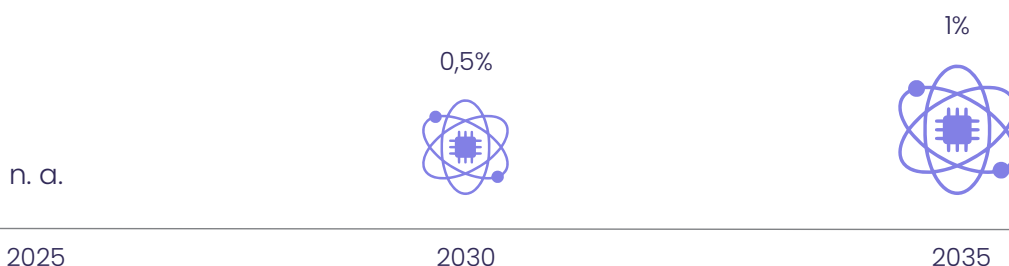
Sukurti DI kompetencijų stebėsenos ir vertinimo sistemą

3 iniciatyva

Taip pat bus sukurta **DI kompetencijų stebėsenos ir vertinimo sistema**, kuri leistų matuoti viešojo sektoriaus darbuotojų DI raštingumo lygį ir vertinti pažangą. DI raštingumo lygio nustatymas bus grindžiamas tiek teoriniais testais, tiek praktiniais uždaviniais, kad būtų tiksliai nustatyta, kaip gerai darbuotojai geba taikyti DI sprendimus kasdienėje veikloje. Tai leis ne tik įvertinti DI mokymų efektyvumą, bet ir nustatyti sritis, kurioms reikalingas papildomas dėmesys ir kurioms turėtų būti pritaikyti papildomi mokymo metodai ar priemonės.

3.3. Pasitelkti viešuosius pirkimus patikimiems DI sprendimams įsigyti

3.3. Uždavinio rodiklis: DI produktų vertės dalis nuo bendros viešųjų pirkimų vertės (proc.)

Šaltinis: Naujas rodiklis

Parengti viešųjų pirkimų gaires, kurios padėtų valdžios institucijoms ir įstaigoms įsigyti patikimus DI sprendimus

1 iniciatyva

Šiuo uždaviniu siekiama užtikrinti, kad DI diegimas viešajame sektoriuje būtų saugus, kiek įmanoma paprastesnis ir vestų prie naujų, komerciškai patrauklių DI sprendimų vystymo. Įsigydamos DI sprendimus, valdžios institucijos ir įstaigos gali padidinti DI sprendimų paklausą ir tokiu būdu reikšmingai prisidėti prie šių inovacijas kuriančių verslų augimo. Siekiant palengvinti valdžios institucijų ir įstaigų pastangas įsigyti patikimus sprendimus, bus parengtos **DI sprendimų įsigijimo gairės viešajam sektoriui, metodikos ir praktiniai pagalbos įrankiai, apimantys rekomendacijas dėl pirkimo būdų, techninių specifikacijų rengimo, vertinimo kriterijų taikymo, tipinių sąlygų ir pan.** Šie įrankiai gali būti nustatomi atskiruose norminiuose aktuose, Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijose ar metodikose, užtikrinant jų atitiktį galiojančiam viešųjų pirkimų teisiniam reguliavimui. Tai padės supaprastinti ir paspartinti įsigijimo procesą, o kartu paskatins platesnį DI taikymą viešajame sektoriuje.

Viešajame sektoriuje prioritetas bus teikiamas problemos sprendimo ir rezultato pirkimams, o ne konkretaus techninio sprendimo įsigijimui. Kai tikslinga, bus taikomi inovacijų partnerystės ir ikiprekybiniai pirkimai, sudarantys sąlygas rinkai pasiūlyti inovatyvias alternatyvas esamiems sprendimams ar kurti naujus sprendimus.

DI pirkimų sutartyse, ypač skirtose nacionaliniam saugumui svarbioms sistemoms, bus nustatytos šios minimalios sąlygos: duomenų grąžinimas, modelių ir sprendinių perkeliamumas, audito teisės (įskaitant saugos testavimą), incidentų valdymo tvarka, tiekimo grandinės skaidrumas, įskaitant tiekėjų ir jų galutinių naudos gavėjų identifikavimą bei rizikos vertinimą dėl komponentų ar paslaugų kilmės iš valstybių ar teritorijų, kurioms taikomi nacionalinio saugumo ar viešųjų pirkimų apribojimai, ir reikalavimai, kad kritinių sprendimų komponentai būtų suderinami su technologiskai savarankiška infrastruktūra.

Sukurti mechanizmą, sudarantį sąlygas konsoliduoti DI poreikius ir vykdyti bendrus arba centralizuotus DI sprendimų pirkimus

2 iniciatyva

Taip pat numatoma sukurti mechanizmą, kuris sudarytų sąlygas **centralizuotai įsigyti DI sprendimus**. Tai padės mažinti administracinę našumą ir taupyti valstybės lėšas, daugiau dėmesio skiriant DI sprendimų kokybei ir jų sklaidai viešajame sektoriuje.

Įsteigti viešojo sektoriaus ir rinkos ankstyvojo dialogo platformą

3 iniciatyva

Kartu bus kuriama **B2G platforma**, skirta ankstyvam viešojo sektoriaus ir rinkos dialogui bei pasitikėjimui stiprinti. Tik skatinant viešąjį sektorių aktyviau bendradarbiauti su rinka, bus galima geriau įvertinti DI galimybes, išbandyti sprendimus saugioje aplinkoje ir, įsitikinus jų poveikiu bei saugumu, diegti juos viešojo sektoriaus institucijose. Centralizuotai įsigyjant DI sprendimus, prioritetas bus teikiamas horizontaliems, tarpinstitucinio pobūdžio DI sprendimams, taip užtikrinant, kad nebūtų ignoruojami specifiniai sektorių poreikiai.

4

K R Y P T I S

**DI -
ekonomikos
variklis**

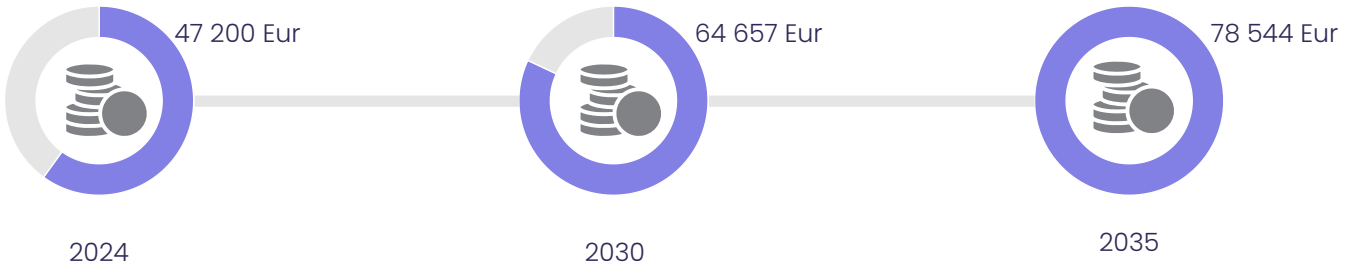

DI – ekonomikos variklis

STRATEGINIAI UŽDAVINIAI IR INICIATYVOS

Strateginis tikslas: skatinti produktyvumo augimą, didinant DI technologijų vystymą, diegimą ir naudojimą, kad Lietuva taptų viena iš pažangiausių Europos valstybių.

4. Strateginio tikslo rodiklis: pridėtinė vertė vienam apdraustajam

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Atsižvelgiant į dabartinį produktyvumo atsilikimą (žr. 8 priedą), fragmentišką inovacijų ekosistemą ir ribotą aukštos kvalifikacijos DI specialistų pasiūlą, siekiama, kad iki 2035 m. pridėtinė vertė vienam apdraustajam pasiektų daugiau kaip 78 tūkst. eurų – tai būtų apie 66 proc. augimas, palyginti su 2024 m. Šis tikslas grindžiamas istoriniais produktyvumo augimo tempais bei DI kaip bendrosios paskirties technologijos potencialu didinti produktyvumą, modernizuoti tradicines pramonės šakas ir stiprinti įmonių konkurencingumą per inovacijas, efektyvesnius procesus ir aukštesnės pridėtinės vertės produk-

tų bei paslaugų kūrimą. DI plėtra bus remiama nuosekliu MTEPI (mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų) finansavimu, aiškesne reguliacine aplinka ir spartesne verslo skaitmenizacija, ypač mažų ir vidutinių įmonių segmente. Tokiu būdu bus siekiama, kad šių technologijų diegimas taptų struktūriniu pokyčiu, galinčiu iš esmės sustiprinti visos ekonomikos produktyvumo pagrindus. Lietuvos prioritetas – mažų (angl. *on-edge/on-device*) ir (arba) specializuotų modelių vystymas, taip stiprinant konkurencinį pranašumą tarptautinėje erdvėje.

UŽDAVINIAI	1 iniciatyva	2 iniciatyva	3 iniciatyva
4.1. Didinti įmonių, naudojančių DI, skaičių	Esamų finansavimo priemonių tobulinimas	Tikslinių finansavimo priemonių kūrimas	Privačių įmonių skatinimas finansuoti DI MTEPI
4.2. Pritraukti finansavimą DI sprendimams diegti ir vystyti prioritetinėse srityse	Pritraukti užsienio rizikos kapitalo fondus	Skatinti ILTE priemones, didinančias rizikos kapitalo investicijas į įmones	Supažindinti Lietuvoje veikiančius subjektus su ES finansavimo priemonėmis bei konsultuoti paraiškų teikimo procese
4.3. Sukurti aiškią ir palankią DI reguliacinę sistemą	Plėsti reguliacinės DI smėliadėžės (Inovacijų agentūroje) veiklos apimtį kuriant konkreitiems sektoriams pritaikytas aplinkas ir pritraukiant dideles ir pasaulines DI įmones	Užtikrinti aktyvų Lietuvos interesų atstovavimą ES lygmeniu	Sukurti viešojo sektoriaus DI smėliadėžę (Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūroje), leidžiančią saugiai vystyti ir testuoti DI sprendimus

4.1. Didinti įmonių, naudojančių DI, skaičių

4.1. Uždavinio rodiklis: įmonės, naudojančios DI technologijas

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

DI naudojimas įmonėse yra vienas pagrindinių inovacijų, produktyvumo ir skaitmeninės pažangos indikatorių. Pagal šį rodiklį vertinama, kaip sparčiai šalys artėja prie konkurencingos skaitmeninės ekonomikos. Tai yra viena iš pagrindinių [ES skaitmeninio dešimtmečio krypčių: iki 2030 m. bent 75 proc. ES įmonių turi naudoti pagrindines DI priemones](#). Lietuva siekia reikšmingai padidinti DI technologijų taikymą visoje ekonomikoje. [2024 m. DI naudojo 8,76 proc. ša-](#)

[lies įmonių, o tarp aktyviausių DI naudotojų ES buvo Danija \(27,58 proc.\), Švedija \(25,09 proc.\) ir Belgija \(24,71 proc.\)](#). Rodiklis padeda nustatyti sritis, kuriose reikia papildomo finansavimo, reguliacinių sprendimų ar kompetencijų stiprinimo. Siekiant išvengti rizikos, jog DI netaikančios šalys tampa mažiau konkurencingos ir patrauklios investicijoms, kartu su verslo atstovais parengtas priemonių paketas, skirtas DI technologijų naudojimui skatinti.

Esamų finansavimo priemonių tobulinimas

1 iniciatyva

Vienu iš svarbiausių veiksnių, galinčių paskatinti didesnę DI naudojimą versle, įvardytas **esamų finansavimo mechanizmų tobulinimas ir modernizavimas**. Kaip pagrindinės DI plėtros rizikos įvardijamos perteklinė biurokratija ir lėti procesai: DI technologija kinta itin sparčiai, o esamų priemonių vertinimas, paraiškų teikimas ir atsiskaitymas dažnai trunka mėnesius ar net metus, tad DI srityje toks tempas yra pernelyg lėtas. Todėl keli tiksliniai veiksmai galėtų padėti padidinti esamų priemonių veiksmingumą. Pirmą, galėtų būti sukurtas lankstus DI finansavimo mechanizmas, pagal kurį mokėjimai būtų siejami su pasiektais rezultatais, o finansavimas skiriamas ar nutraukiamas etapais. Antra, būtini techniniai kvietimai įmonėms, pritaikyti prie DI vystymosi tempo. Galiausiai, būtina aiškiai įtvirtinti DI kaip MTEP sritį: parengiant su Frascati vadovu suderintas nacionalines gaires, kurios plačiau įtrauktų DI sistemų vystymą, stiprintų pasitikėjimą ekosistema ir spartintų diegimą.

Tikslinių finansavimo priemonių kūrimas

2 iniciatyva

Skatinant platesnę DI technologijų diegimą ir vystymą įmonėse, **būtina sukurti papildomas valstybės finansavimo priemones**, kurios sumažintų finansinę riziką ir sudarytų sąlygas greitesniam sprendimų įgyvendinimui. Tokios priemonės galėtų apimti DI diegimo čekius mažoms ir vidutinėms įmonėms, kuriais būtų kompensuojama dalis projekto išlaidų. Pabrėžta, kad, siekiant pritraukti kokybiškiausius ir didžiausių pridėtinę vertę kuriančius

projektus, finansavimo priemonėse turi būti numatyta galimybė įmonėms prisidėti nuosavomis lėšomis. DI didesnį produktyvumo augimą paprastai suteikia didelėms įmonėms. Tai patvirtina [ES](#) ir [EBPO](#) tyrimai, kuriuose nurodoma, kad didelės įmonės turi daugiau duomenų ir procesų, brandesnę IT infrastruktūrą ir didesnius investicinius išteklius, todėl DI integracija jose lemia ryškesnius struktūrinius pokyčius. Svarbu pabrėžti, kad pagal [Austrijoje taikomą praktiką, valstybės dotacija neturėtų sudaryti daugiau nei 19 proc.](#) visos projekto vertės didelėms įmonėms. Pabrėžtas poreikis daugiau dėmesio skirti regionams, išlaikant prieigą per skaitmenines platformas, konsultacijas ir paramos programas, kad DI plėtra būtų pasiekama visoje Lietuvoje. Šiam poreikiui įgyvendinti gali būti pasitelkiami mokslo ir technologijų parkai, Lietuvoje veikiančios Europos skaitmeniniai inovacijų centrai ir „Spiečių“ tinklas. Tokios priemonės ne tik paskatintų įmones pradėti diegti DI sprendimus, bet ir sudarytų sąlygas vystyti naujus produktus bei paslaugas, didinančius konkurencingumą tiek vietos, tiek tarptautinėse rinkose.

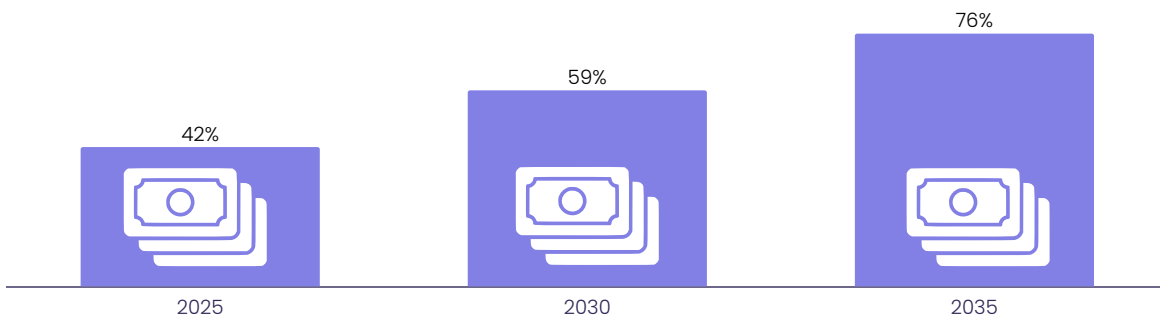
Privačių įmonių skatinimas finansuoti DI MTEPI

3 iniciatyva

Siekiant užtikrinti tvarią DI plėtrą, būtina **aktyviau įtraukti verslą į MTEPI finansavimą**. Viena iš priemonių – technologinės misijos, kuriose įmonės kartu su universitetais ir (arba) viešojo sektoriaus institucijomis sprendžia konkrečius iššūkius. Tokios priemonės paskatintų verslo ir mokslo bendradarbiavimą ir paskatintų verslo investicijas į MTEPI. Tiek ES DI strategijos, tiek Lietuvos mokslo bendruomenės atstovai pabrėžė būtinybę užtikrinti tiesiogines įmonių investicijas į mokslinius tyrimus. Tai jau yra įprasta daugelio didžiausių JAV technologijų bendrovių praktika. Taip Lietuvos mokslas būtų mažiau priklausomas nuo nacionalinių ir europinių finansavimo priemonių ir būtų sprendžiami tiesioginiai įmonėms kylantys iššūkiai. Kaip vienas iš gerųjų pavyzdžių, galinčių efektyviai padidinti tiesiogines įmonių investicijas į mokslą, įvardijamas tiesioginis įmonių, investuojančių į MTEPI, mokesčių nukreipimas į mokslo įstaigų biudžetus. Galiausiai svarbu skatinti lyderystę ir gerosios praktikos sklaidą – apdovanojimai ar sertifikatai šios srities įmonėms suteiktų papildomą paskatą ir didintų jų matomumą bei patikimumą.

4.2. Pritraukti finansavimą DI sprendimams diegti ir vystyti prioritetinėse srityse

4.2. Uždavinio rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: plėtos ir sklaidos kryptis, DI sektoriaus brandos dimensija (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

Palyginti su kitais pasaulio regionais, **ES šalyse DI investicijų apimtys didėja**, tačiau MTEP, duomenų infrastruktūros ir skaičiavimo pajėgumų srityse vis dar išlieka mažesnės nei Jungtinėje Amerikos Valstijose. Airijos ir Danijos pavyzdžiai atskleidžia aiškų valstybės vaidmenį formuojant DI investicijų ekosistemą. Danija

tikslingai derina viešąsias ir privačiąsias lėšas, finansuoja technologines inovacijas, skiria [39,5 mln. eurų naujų technologijų MTEP](#) bei formuoja bandomuosius investicijų fondus. Airija inovacijų plėtrą stiprina per [Inovatyvių technologijų fondą \(DTIF\)](#), kuriame 44 proc. finansavimo skiriama DI komponentus turintiems projektams.

Pritraukti užsienio rizikos kapitalo fondus bei skatinti ILTE priemones, didinančias rizikos kapitalo investicijas į įmones

1 ir 2 iniciatyvos

Privačios investicijos išlieka vienu pagrindinių DI technologijų vystymo ir diegimo finansavimo šaltinių. [ES šalyse privačios investicijos vidutiniškai sudaro apie 73 proc.](#) visų DI investicijų, o Lietuvoje – daugiau kaip 80 proc. Siekiant užtikrinti šių investicijų augimą, svarbu kryptingai pritraukti užsienio kapitalo fondus bei „Startup Lithuania“ veiklose prioritetai teikti rizikos kapitalo fondams, orientuotiems į DI sprendimus kuriančias įmones. Taip pat yra būtina kurti patrauklesnį ankstyvosios stadijos (angl. *seed and pre-seed*) investavimo modelį, remiantis Jungtinės Karalystės praktika. Jungtinėje Karalystėje taikomos [SEIS](#) ir [EIS](#) lengvatos leidžia investuotojams susigrąžinti iki 50 proc. investuotos sumos per mokesčių kreditus, taip stipriai sumažinant riziką ir skatinant privataus kapitalo aktyvumą. Privatų kapitalą toliau gali skatinti ILTE priemonės, įskaitant „Coinvest Capital“.

Supažindinti Lietuvoje veikiančius subjektus su ES finansavimo priemonėmis bei konsultuoti paraiškų teikimo procese

3 iniciatyva

ES finansavimas yra reikšmingas DI sprendimų vystymo ir diegimo finansavimo šaltinis. ES strategijose (angl. [Apply AI Strategy](#) ir [AI in Science Strategy](#)) finansavimas įvardijamas kaip prioritetinė priemonė, skatinanti įmones ir mokslo institucijas diegti DI technologijas bei plėtoti jų vystymą siekiant didesnio produktyvumo. Strateginiuose dokumentuose numatyta naujų priemonių, kurių įgyvendinimas artimiausiu laikotarpiu turėtų paskatinti DI taikymą verslo ir mokslo sektoriuose. Tai sudaro sąlygas Lietuvos privačiajam ir mokslo sektoriams aktyviai siekti ES finansavimo DI projektams. Lietuvos DI ekosistemos ekspertai akcentuoja administracinės naštos poveikį ES investicijų pritraukimui. Efektyvesnis informacijos apie konkrečius ES kvietimus teikimas, potencialių projektų partnerių identifikavimas, Lietuvos pozicijų atstovavimas ES lygmeniu bei pagalba rengiant paraiškas prisidėtų prie didesnių ES investicijų pritraukimo į Lietuvą.

4.3. Sukurti aiškią ir palankią DI reguliacinę sistemą

4.3. Uždavinio rodiklis: valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas: valdymo kryptis, reglamentavimo laikymosi dimensija (proc. nuo G7 vidurkio)

Šaltinis: [Oxford Insights](#)

DI technologijos sparčiai vystomos ir diegiamos kritinėse viešojo ir privataus sektoriaus srityse, todėl **reguliacinis aiškumas tampa būtina pasitikėjimo, atsakomybės ir inovacijų plėtros sąlyga**. DI technologijos kelia rizikų – nuo šališkumo ir dezinformacijos iki privatumo pažeidimų ir netinkamo sprendimų automatizavimo, tad be aiškaus teisinio pagrindo kyla grėsmė tiek vartotojų teisėms, tiek valstybės paslaugų kokybei. DI aktas padeda užtikrinti, kad Lietuvoje, kaip ir kitose ES šalyse, būtų taikomos tik patikimos, etiškos ir žmogaus priežiūra grindžiamos DI sistemos, laikantis bendrų standartų ir ES vertybių. Didžioji dalis DI akto reikalavimų taikoma didelės rizikos DI sistemoms, galinčioms daryti žalą žmonių sveikatai, saugai ir pagrindinėms teisėms, įskaitant duomenų apsaugą, privatumą

ir nediskriminavimą. Vis dėlto DI aktas nesuteikia reikiamo teisinio aiškumo: jam įgyvendinti Europos Komisijos užsakymu bus parengta 10 darnųjų standartų, o pati Europos Komisija planuoja parengti daug pagalbinių dokumentų ir įrankių (pvz., įgyvendinamųjų aktų, metodinių gairių, savianalizės įrankių). Kol nėra parengti šie standartai, dokumentai ir kiti įrankiai, išlieka reikšmingas teisinis neapibrėžtumas. Be to, teisinį neaiškumą didina ir tai, kad DI taikymą reguliuoja atskiri teisės aktai (pvz., DI aktas, BDAR ir pan.). Neapibrėžtumas dėl DI taikymo normų mažina įmonių investicinius planus, ypač aukštos rizikos sektoriuose, kuriuose reikalaujama papildomos priežiūros (finansinių technologijų, sveikatos technologijų, dvejopos paskirties prekių).

Plėsti reguliacinės DI smėliadėžės (Inovacijų agentūroje) veiklos apimtį kuriant konkreitiems sektoriams pritaikytas aplinkas ir pritraukiant dideles ir pasaulines DI įmones

1 iniciatyva

Atsižvelgiant į tai, kad tik aiškus teisinis pagrindas tiesiogiai prisideda prie inovacijų ir konkurencijos stiprinimo, Lietuva viena pirmųjų ES įtvirtino institucinę sistemą (žr. 2 priedą), įgyvendinančią DI aktą, ir jau sukūrė **reguliacinę DI smėliadėžę verslui (Inovacijų agentūroje)**. Ši DI smėliadėžė suteikia galimybę įmonėms išbandyti DI sprendimus kontroliuojamoje aplinkoje, taip pat mažinant įvairias neatitikties rizikas ir greitinant inovacijų ciklą. Vis dėlto svarbu tai, kad DI smėliadėžė neapsiribotų vien Lietuvos smulkiosiomis ir vidutinėmis įmonėmis. Siekiant didinti valstybės konkurencingumą, mažinti verslo riziką ir greičiau identifikuoti problemas, kurias būtina spręsti nacionaliniu lygmeniu, numatoma plėsti reguliacinės DI smėliadėžės veiklos apimtį, įtraukiant tiek dideles Lietuvos įmones, tiek užsienio įmones. Taip pat planuojama labiau specializuoti DI smėliadėžės veiklas, kuriant konkreitiems sektoriams pritaikytas aplinkas, kuriose būtų skatinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas sprendžiant reguliacinius konkretaus sektoriaus iššūkius. Siekiant reguliavimo aiškumo ir paprastumo, ne mažiau svarbu plėtoti bendradarbiavimą su regiono šalimis, dalijantis gerąja praktika ir kuriant rizikų valdymo, atitikties vertinimo ir susijusias procedūras.

Užtikrinti aktyvų Lietuvos interesų atstovavimą ES lygmeniu

2 iniciatyva

Taip pat svarbus aktyvus šalies interesų atstovavimas ES, siekiant užtikrinti, kad kuriant europines taisykles nebūtų ignoruojami nacionaliniai inovacijų interesai. Šiuo metu Lietuvai ES lygmeniu atstovauja daugiau nei viena institucija. Siekiant **užtikrinti bendrą Lietuvos poziciją ES, nacionaliniu lygmeniu tikslinga sukurti tarpinstitucinį valdymo organą**, kurį sudarytų įvairių institucijų ar kitų suinteresuotų šalių atstovai (pvz., nacionalinė DI valdyba). Tokio valdymo organo kompetencija apimtų ne tik bendros Lietuvos pozicijos formavimą ES lygmeniu, bet ir darnųjų standartų ar kitų DI akto reikalavimų įgyvendinimo koordinavimą, taip pat įvairių DI ekosistemos narių bendradarbiavimo skatinimą ir palaikymą. Kaip gerasis užsienio pavyzdys minėtinas Švedijos nacionalinis DI centras (angl. [Sweden AI](#)), vienijantis 80

skirtingos specializacijos ekspertų ir daugiau kaip 170 partnerių iš įvairių sektorių, kuriuos sieja bendra misija – skatinti DI taikymą konkurencingumui didinti ir visuomenės gerovei kurti.

Sukurti viešojo sektoriaus DI smėliadėžę (Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūroje), leidžiančią saugiai vystyti ir testuoti DI sprendimus

3 iniciatyva

Kita svarbi teisinio reguliavimo priemonė, būtina siekiant skatinti DI inovacijų plėtrą Lietuvoje, yra **viešojo sektoriaus DI smėliadėžės sukūrimas (Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūroje)**. Ši priemonė sudarys galimybes ne tik užtikrinti DI sprendimų atitiktį teisės aktams, bet taip pat saugiai vystyti ir išbandyti DI sprendimus su realiais duomenimis ir taip skatinti inovacijų plėtrą kontroliuojamoje aplinkoje. Atsižvelgiant į tai, kad DI technologijos vystosi eksponentiškai, o algoritmai, apdorojantys didelius duomenų kiekius, gali priimti efektyvesnius sprendimus, būtina sudaryti prielaidas eksperimentavimui viešajame sektoriuje. Viešojo sektoriaus DI smėliadėžė sudarys galimybę saugiai vystyti prototipus, skirtus viešojo sektoriaus problemoms spręsti, padės įveikti konkrečius reguliacinius iššūkius ir skatins nuolatinį dialogą su inovatyviomis įmonėmis ir mokslo įstaigomis. Šiuo metu Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūra rengia DI sprendimų poveikio vertinimo metodiką ir rekomendacijas. Be to, ši priemonė užtikrins, kad programos metu sukurti produktai bus pritaikomi valstybiniu mastu, taip optimizuojant finansinių ir žmogiškųjų išteklių panaudojimą. Aiški inovacijų kryptis ir reguliacinė sistema yra būtina konkurencinio pranašumo sąlyga, leidžianti Lietuvai visapusiškai išnaudoti DI potencialą.

Iniciatyvų įgyvendinimo užtikrinimas

Iniciatyvų įgyvendinimo užtikrinimas

Vienas iš pagrindinių anksčiau rengtų DI plėtros dokumentų trūkumų, kaip pažymėta 2025 m. gegužės 9 d. Valstybės kontrolės parengtoje audito ataskaitoje „DI valdymas viešajame sektoriuje“, buvo tai, kad šie dokumentai nebuvo įtraukti į **nacionalinius planavimo dokumentus**. Siekiant pašalinti šią spragą, numatyta įgyvendinti šiuos veiksmus:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė įpareigojo Ekonomikos ir inovacijų ministeriją (EIM) parengti 2026–2040 m. nacionalinę skaitmeninės plėtros darbotvarkę. 2025 m. EIM užsakymu įmonė „BGI Consulting“ parengė analitinę studiją, skirtą nacionalinei skaitmeninės plėtros darbotvarkai parengti. Studijos objektas apima 12 skaitmeninės plėtros sričių, iš kurių viena – DI. Suinteresuotos šalys, kurios prisidėjo rengiant 2026–2035 metų nacionalines dirbtinio intelekto strategines gaires, buvo aktyviai įsitraukusios į darbotvarkės rengimo procesą. Įgyvendinant 2026–2035 metų nacionalinėse dirbtinio intelekto strateginėse gairėse numatytus tikslus ir uždavinius, **jie bus perkelti į 2026–2040 m. nacionalinę skaitmeninės plėtros darbotvarkę**.

2.

Siekiant užtikrinti tikslų, uždavinių ir iniciatyvų įgyvendinimą, 2026 m. bus siekiama nacionalinio susitarimo, taip pat bus **parengtas 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių įgyvendinimo planas**. Numatytų tikslų įgyvendinimas priklausys nuo šių veiksmų:

Tinkamas 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių patvirtinimo lygmuo.

Atsižvelgiant į DI kaip nacionalinį prioritetą, 2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės turi būti patvirtintos tinkamu lygmeniu, užtikrinant politinį įsipareigojimą ministerijų lygmeniu.

Analitika grįsti sprendimai.

2026–2035 metų nacionalinėse dirbtinio intelekto strateginėse gairėse svarbu suderinti suinteresuotų šalių pozicijų su turimais analitikos duomenimis. Taip pat svarbu atsižvelgti į informaciją iš patikimų tarptautinių DI indeksų ir remtis gerąja užsienio valstybių praktika.

Atsakingos institucijos ir tikslinės priemonės. Užtikrinti, kad visi suinteresuoti asmenys ir institucijos būtų įtraukti ir sutartų dėl atsakomybių. Derinti atsakomybes ir užduotis su įvairiomis valstybės institucijomis, asociacijomis ir mokslo įstaigomis ir taip užtikrinti, kad kiekviena institucija aiškiai žinotų savo vaidmenį ir atsakomybę įgyvendinant 2026–2035 metų nacionalines dirbtinio intelekto strategines gaires.

Atsakingos institucijos paskyrimas.

Paskirti instituciją, atsakingą už 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių įgyvendinimą, pažangos stebėseną, vertinimą ir atnaujinimą. Užtikrinti, kad įgyvendinant 2026–2035 metų nacionalines dirbtinio intelekto strategines gaires būtų nuolat stebimi pasiekti rezultatai. Nustatyti aiškius stebėsenos rodiklius, juos sisteminti ir informuoti visuomenę bei institucijas apie pažangą. Periodinių atnaujinimų metu atsižvelgti į technologijų raidos tendencijas, pokyčius DI sektoriuje ir Lietuvos pozicionavimą jame, užtikrinant ilgalaikę 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių naudą.

Platus suinteresuotų šalių įtraukimas.

2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės darys poveikį visai valstybei. Todėl, siekiant, kad DI nauda pasiektų kuo didesnę visuomenės dalį, privalu įtraukti ne tik viešojo sektoriaus institucijas, bet ir verslo asociacijas bei mokslo įstaigas ir taip užtikrinti lygiavertį poveikį visoje Lietuvoje.

Prioritetinių veiksmų išdėstymas etapais.

Kadangi DI technologija sparčiai kinta, 2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės turi būti lanksčios, orientuotos į rezultatą ir apimti aiškiai nustatytus prioritetus tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu. Planuojant priemonių išdėstymą laiko atžvilgiu, bus atsižvelgta į DI akto taikymo etapus.

Priedai

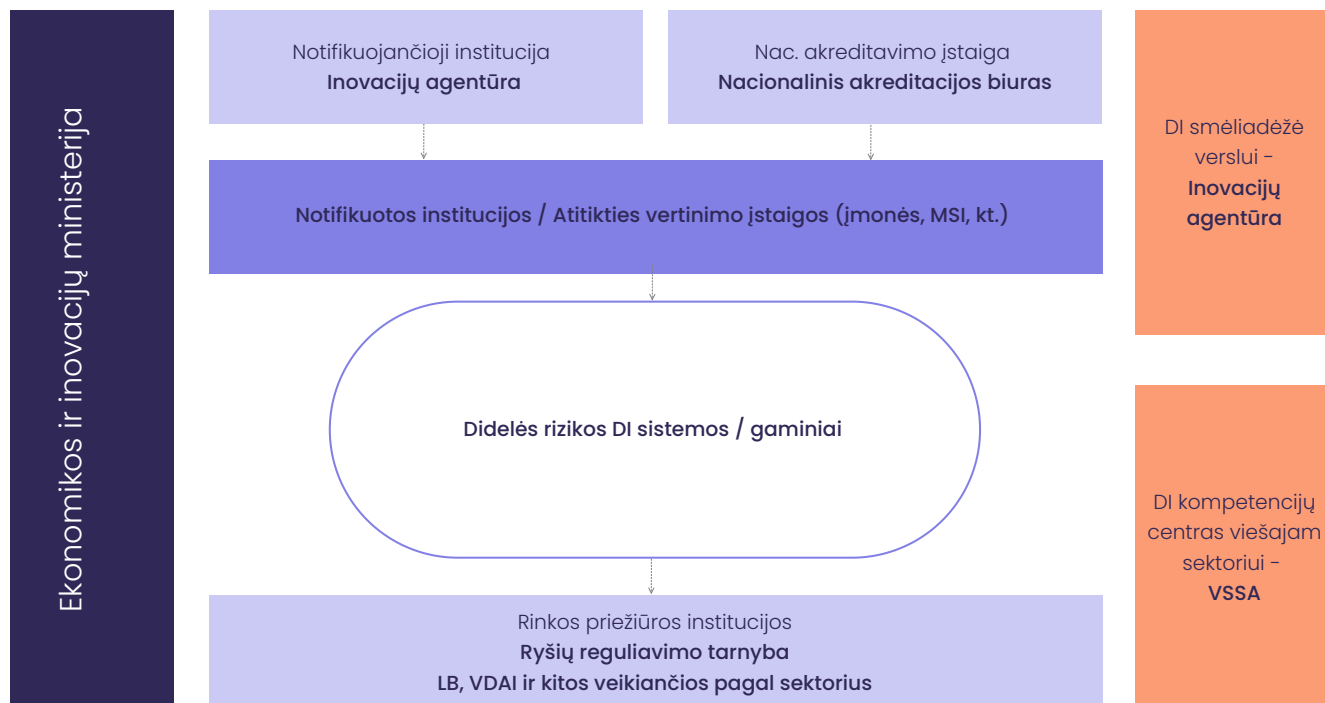

Naujų rodiklių paaiškinimai ir skaičiavimo metodika

Nr.	Pavadinimas	Duomenų šaltiniai	Aprašymas	Skaičiavimo paaiškinimas
1.3.	DI potencialo indeksas (DIPI)	<p>D šaltinis – ŠMSM / ŠVIS, doktorantūros registrai</p> <p>T šaltinis – T1 – LMT; T2, T3 – Pedagogų registras, VDA</p> <p>K šaltinis – „Scopus“ / „WoS“ analitika (LMT), LMT NCP</p>	<p>Sukurtas naujas DI potencialo indeksas (DIPI), skirtas skaičiuoti 1.3. uždavinio poveikį, kuris apima visas priemones: doktorantų skaičiaus didinimą, DI tyrėjų pritraukimą ir (arba) išlaikymą ir aukšto lygio tyrimų potencialo plėtrą.</p>	<p>$DIPI = 100 \times (0,3 \cdot D + 0,3 \cdot T + 0,4 \cdot K)$</p> <p>D – DI doktorantai D = D1 + D2, skaičiuota 1000 doktorantų. D1 – įstoję DI doktorantai (metiniai), D2 – apsigynę disertaciją DI doktorantai (metiniai). Šaltinis – ŠMSM / ŠVIS, doktorantūros registrai.</p> <p>T – DI tyrėjai $T = T1 \cdot T2 + 0,5 \cdot T3$. T1 – DI tyrėjų mokslininkų visos darbo dienos atitikmuo (toliau – MVDDA), T2 = DI tyrėjai (tie patys, dirbantys šiemet ir pernai) / DI tyrėjų sk. (pernai). T3 – įdarbinti nauji DI tyrėjai, turintys tarptautinės patirties ≥ 2 m., arba atvykę iš užsienio (≥ 12 mėn. sutartys).</p> <p>K – tyrimų kokybė / potencialas $K = 0,4 \cdot K1 + 0,2 \cdot K2 + 0,4 \cdot K3$. K1 – Q1/Q2 DI straipsniai 100 DI tyrėjų MVDDA Scopus / WoS kvartiliai pagal dirbtinio intelekto (DI) temines sritis ir raktažodžius.</p> <p>K2 – citavimo kokybė FWCI (angl. Field-Weighted Citation Impact) DI publikacijoms, parodanti citavimo lygį, palyginti su pasauliniu vidurkiu.</p> <p>K3 – tarptautinio konkursinio finansavimo pritraukimas (eurais per DI tyrėjų MVDDA). Įtraukiamas finansavimas iš šių programų: Europos horizontas (angl. <i>Horizon Europe</i>), Europos mokslinių tyrimų taryba (angl. <i>European Research Council</i>), Europos inovacijų taryba (angl. <i>European Innovation Council</i>), Skaitmeninės Europos programa (angl. <i>Digital Europe Programme</i>), NATO ir tarptautinės dvišalės programos. Šaltinis – Lietuvos mokslo taryba (<i>Scopus</i> / <i>WoS</i> analitika), LMT nacionaliniai kontaktiniai punktai (NCP). Publikacijos nustatomos pagal „Scopus“ ir „Web of Science“ duomenų bazes, remiantis DI teminėmis sritimis ir raktažodžiais.</p>

Nr.	Pavadinimas	Duomenų šaltiniai	Aprašymas	Skaičiavimo paaiškinimas
3.3.	DI produktų vertės dalis nuo bendros viešųjų pirkimų vertės (proc.)	CVP IS	Rodiklis rodo, kiek viešųjų pirkimų vertės procentais sudaro DI produktų pirkimai. Šis rodiklis padeda stebėti, kiek viešųjų lėšų panaudojama perkant inovatyvius DI sprendimus.	<p>DI produktų pirkimų rodiklis pagal vertę apskaičiuojamas taip: $\text{Rodiklis} = \frac{\text{DI produktų pirkimų vertė}}{\text{visų pirkimų vertė}} \times 100$</p> <p>1. DI produktų pirkimų vertė – tai visų DI pirkimų sutarties vertės suma, į šią vertę yra įskaičiuojami DI produktai, kurie įsigijami visais viešųjų pirkimų įstatyme numatytais būdais bei kituose teisės aktuose numatytais pirkimų būdais ar procedūromis. DI produktų pirkimu laikomi pirkimai, kai įsigijami produktai ir (arba) sprendimai (DI produktai) galutiniam vartotojui skirtas produktas ir (arba) sprendimas, kuriame kaip pagrindinis elementas naudojama viena ar daugiau DI sistemų. Produktas ir (arba) sprendimas suprantamas kaip prekė (materialusis ar nematerialusis turtas) ir (arba) paslauga.</p> <p>2. Visų pirkimų vertė – tai visų viešųjų pirkimų (išskyrus mažos vertės pirkimus) sutarties vertės suma.</p> <p>3. Rodiklis išreiškiamas procentais, parodantis, kokią dalį bendros pirkimų vertės sudaro DI produktų pirkimai.</p>

Lietuvos DI valdysenos schema

2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių rengimui pasitelkti metodai

DOKUMENTŲ ANALIZĖ

Atliekant duomenų analizę, buvo nagrinėjami Europos Sąjungos ir nacionaliniai strateginiai bei planavimo dokumentai, susiję su DI plėtra, įskai-

tant tokius ES strateginius dokumentus: „The AI Continent Action Plan“, „Apply AI Strategy“, „AI in Science Strategy“, „AI Act“, „Data Union Act“ ir kt.

ANTRINIŲ ŠALTINIŲ ANALIZĖ

Atliekant antrinių šaltinių analizę, buvo nagrinėjamos anksčiau parengtos strategijos, tyrimai, vertinimai ir moksliniai straipsniai, susiję su DI plėtra, įskaitant tokius dokumentus kaip Lietuvos

DI strategija (2019 m.), Lietuvos DI technologijų plėtros veiksmų planas 2023–2026 m. (2022 m.), DI sveikatos sistemoje plėtros gairės 2026–2031 m. (2025 m.) ir kt.

STATISTIKOS DUOMENŲ ANALIZĖ

Statistinių duomenų analizė apėmė ES ir nacionaliniu lygmeniu apskaičiuojamų rodiklių pasiektų rezultatų įvertinimą. Analizuoti Valstybės

duomenų agentūros, „Eurostat“, EBPO ir kiti duomenų šaltiniai.

VIEŠAI PRIEINAMOS INFORMACIJOS ANALIZĖ

Viešai prieinamos informacijos analizė apėmė duomenų ir informacijos, skelbiamos oficialiose organizacijų bei kitose interneto svetainėse, peržiūrą ir įvertinimą, siekiant surinkti duomenis

apie įvairių organizacijų ir valstybių veiklą DI srityje, įskaitant kitų valstybių, tokių kaip Suomija, Danija, Švedija, Airija ir kt., DI strategijų analizę.

DARBO GRUPĖS

2025 m. rugsėjo 18 d.–lapkričio 27 d. buvo vykdomos trijų darbo grupių (privataus sektoriaus, mokslo ir viešojo sektoriaus) veiklos, kurių metu įvyko šeši teminiai susitikimai DI žmogiškųjų išteklių, finansavimo, infrastruktūros, teisinio reguliavimo ir tarptautiškumo srityse. Juose daly-

vavo 14 skirtingų institucijų (Kauno technologijos universiteto DI kompetencijų centras, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, „InfoBalt“, Lietuvos DI asociacija, „Unicorns Lithuania“, „LithuaniaBIO“ ir kt.).

SUMANIOS SPECIALIZACIJOS IRT DARBO GRUPĖ

2025 m. lapkričio 6 d. Inovacijų agentūroje įvyko S3 prioriteto IRT darbo grupės susitikimas, kurio metu buvo pristatyta 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių pirminė

versija bei aptartos gautos įžvalgos dėl tolimesnio 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių tobulinimo. S3 prioriteto IRT darbo grupę sudaro 21 asmuo.

DIRBTUVĖS

Siekiant įtraukti platesnį suinteresuotų šalių ratą, už viešąjį sektorių atsakinga darbo grupė surengė dirbtuves, kurių metu dalyvavo dar daugiau suinteresuotų šalių, taip pat buvo gauta papildomų įžvalgų ir pastebėjimų dėl 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių tobulinimo. Dirbtuvėse dalyvavo suinteresuotų šalių atstovai iš 17 organizacijų: Valstybės duomenų agentūros, Vilniaus miesto savivaldybės, Lietuvos Respublikos Seimo, Sveikatos apsaugos

ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Ryšių reguliavimo tarnybos, Viešojo valdymo agentūros, Registru centro, „Transparency International“, Lietuvos policijos, „BGI Consulting“, Lietuvos dirbtinio intelekto asociacijos, Lietuvos banko, Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūros, Inovacijų agentūros ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijos.

ANKETINĖ APKLAUSA

Papildomiems duomenims surinkti 2025 m. lapkričio 24 d.–gruodžio 5 d. buvo atlikta DI įmonių apklausa, kurios metu gautos įžvalgos apie

2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių ekonomikos dalį.

INTERVIU

Papildomi interviu su DI ekosistemos atstovais atlikti siekiant patikslinti numatytas priemones ir rodiklius.

TARPINSTITUCINIS DERINIMAS

2026–2035 metų nacionalinės dirbtinio intelekto strateginės gairės oficialiai derintos su institucijomis. Derinimo procese dalyvavo Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Susisiekimo ministerija, Finansų ministerija,

Energetikos ministerija, Aplinkos ministerija, Vyriausybės kanceliarija, Seimo kanceliarija, Seimo Ateities komitetas, Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūra, Viešųjų pirkimų tarnyba, Inovacijų agentūra, Ryšių reguliavimo tarnyba, Lietuvos mokslo taryba, Viešojo valdymo agentūra, Valstybės duomenų agentūra, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, „Investuok Lietuvoje“.

Sąvokos ir terminai

1. Bendrosios paskirties DI modelis – dirbtinio intelekto modelis, įskaitant atvejus, kai toks DI modelis yra apmokomas pasitelkiant didelį duomenų kiekį taikant didelio masto savipriežiūrą, kuris yra itin bendro pobūdžio ir gali veiksmingai atlikti daug skirtingų užduočių, neatsižvelgiant į tai, kaip tas modelis yra pateikiamas rinkai, ir kuris gali būti integruotas į įvairias tolesnės grandies sistemas ar prietaisus, išskyrus DI modelius, kurie naudojami mokslinių tyrimų, plėtros ar prototipų kūrimo veikloje prieš tai, kai jie pateikiami į rinką. Šaltinis: *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689*.

2. DI diegimas – procesas, kurio metu DI produktas ir (arba) sprendimas yra integruojami į organizacijos veiklą, siekiant padidinti produktyvumą ar konkurencinį pranašumą. Šaltinis: *Europos Komisijos komunikatas „Apply AI Strategy“, 2025*.

3. DI gyvavimo ciklas – iteracinis procesas, apimantis DI sistemos etapus nuo projektavimo ir duomenų valdymo iki eksploatavimo ir išjungimo, užtikrinant nuolatinį atitikties bei kokybės vertinimą (ISO/IEC 5301, Reglamentas (ES) 2024/1689).

4. DI kūrimas – DI sprendimų vystymas nuo 1 iki 5 technologinio parengties lygio, apimantis fundamentinių žinių įgijimą, žinių taikymo koncepcijos formulavimą, koncepcijos įgyvendinamumo įrodymą ir (arba) patvirtinimą, kūrimą ir testavimą bei patikrinimą imituojant realias sąlygas.

5. DI modelis – bendrinis terminas, apimantis tiek bendrosios paskirties DI modelius, kaip jie apibrėžti Reglamente (ES) 2024/1689, tiek mažesnio pajėgumo, specializuotus, įterptinius ar tinklo paribio įrenginiuose (angl. *on-edge*) veikiančius algoritminius darinius, gebančius daryti išvadas ir rengti prognozes.

6. DI pirmenybės principas (angl. *AI-first*) – tai strateginė nuostata, vadovaujantis dirbtinio intelekto taikymo strategija (angl. *Apply AI Strategy*), prioriteto tvarka vertinti DI technologijų taikymą sprendžiant veiklos sunkumus. Tai siekis identifikuoti sritis, kuriose algoritmai gali optimizuoti procesus, perimti rutinines užduotis, kurti viešąją vertę, kad technologijos būtų įgalintos visuomenės labui. Šis principas įgyvendinamas griežtai laikantis ES DI akto nustatyto žmogaus vykdomos priežiūros reikalavimo: technologija ne pakeičia žmogų, o išlaisvina jo laiką aukštesnės vertės kūrybinėms ir strateginėms užduotims.

7. DI produktas – galutiniam vartotojui skirtas produktas, kuriame kaip pagrindinis elementas naudojama viena ar daugiau DI sistemų. Produktas suprantamas kaip prekė (materialusis ar nematerialusis turtas) ir (arba) paslauga.

8. DI raštingumas – įgūdžiai, žinios ir supratimas, leidžiantys tiekėjams, diegėjams ir asmenims, kuriems daromas poveikis, atsižvelgiant į atitinkamas jų teises ir pareigas, vykdyti informacija pagrįstą DI sistemų diegimą, taip pat didinti savo informuotumą apie DI teikiamas galimybes ir riziką bei žalą, kurią gali sukelti DI. Šaltinis: *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689*.

9. DI sistema – mašinos veikimu grindžiama sistema, suprojektuota veikti įvairiais autonomijos lygiais, kuri įdiegta gali veikti prisitaikydama ir kuri, siekiant aiškių ar numanomų tikslų, iš gautos įvesties duomenų daro išvadą, kaip generuoti išvesties duomenis, pavyzdžiui, spėjimus, paremtus duomenimis, turinį, rekomendacijas ar sprendimus, kurie gali turėti įtakos fizinei ar virtualiai aplinkai. Šaltinis: *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689*.

10. DI smėliadėžė – reguliacinis mechanizmas, sudarantis sąlygas organizacijoms kontroliuojamoje ir prižiūrimoje aplinkoje kurti, testuoti ir valdyti DI sistemas prieš jų pateikimą rinkai ar naudojimą veikloje, kartu teikti konsultacijas dėl atitikties taikomam reguliavimui ir padėti anksti nustatyti bei mažinti galimas rizikas.

11. DI specialistai – kvalifikuoti darbuotojai, diegiantys, vystantys ar prižiūrintys dirbtinio intelekto sistemas ir modelius.

12. DI sprendimas – konkrečios problemos sprendimo būdas, pasitelkiant dirbtinio intelekto technologijas.

13. DI vystymas – DI kūrimo neapimantis procesas: DI modelių ir sistemų projektavimas, mokymas, integravimas ir nuolatinis jų tobulinimas.

14. Diegėjas – fizinis arba juridinis asmuo, naudojantis DI sistemą pagal savo įgaliojimus, išskyrus atvejus, kai DI sistema naudojama asmeniniais neprofesinės veiklos tikslais. *Šaltinis: Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689.*

15. IRT specialistai – specialistai, kurių svarbiausia darbo funkcija yra kurti, valdyti ar palaikyti informacinės ir ryšių technologijas.

16. Skaitmeniniai įgūdžiai – gebėjimai, leidžiantys žmonėms naudotis skaitmeniniais įrenginiais, komunikacijos programomis ir tinklais, kad pasiektų, valdytų ir kurtų informaciją. *Šaltinis: Digital skills | Shaping Europe's digital future.*

17. STEM – švietimo kryptys, apimančios keturias disciplinų grupes: mokslą, technologijas, inžineriją ir matematiką (angl. *Science, Technology, Engineering, Mathematics*). *Šaltinis: STEM education and training – European Education Area.*

18. Technologinis savarankiškumas – valstybės gebėjimas savarankiškai valdyti ir kontroliuoti savo skaitmeninę infrastruktūrą, duomenis ir technologinius sprendimus, siekiant mažinti strateginę priklausomybę nuo trečiųjų šalių subjektų, užtikrinti nacionalinio saugumo interesus ir kultūrinį bei kalbinį identitetą, kartu išlaikant visišką integraciją ir sąveikumą su Europos Sąjungos bendrosiomis duomenų erdvėmis ir technologinėmis ekosistemomis.

19. Technologiškai savarankiška DI duomenų ir technologijų infrastruktūra – technologinių išteklių (aukštos spartos skaičiavimo išteklių, duomenų erdvių, DI modelių ir kt.) visuma, užtikrinanti ES subjektų galimybę kurti, vystyti ir diegti DI sprendimus, išlaikant teisinę atitiktį.

20. Tiekėjas – fizinis arba juridinis asmuo, kuriantis DI sistemą arba bendrosios paskirties DI modelį arba nurodantis kurti DI sistemą arba bendrosios paskirties DI modelį ir pateikiantis juos rinkai arba pradedantis DI sistemą naudoti savo vardu ar su savo prekių ženklu už atlygį arba nemokamai. *Šaltinis: Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689.*

I krypties: DI – įgalinantis žmogų, stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė

<p>Stiprybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aukšta Lietuvos pozicija pagal IMD skaitmeninio konkurencingumo reitingą. ▪ Aukštas viešojo sektoriaus darbuotojų išsilavinimo lygis. ▪ Nuosekliai augantis įdarbintų IRT specialistų skaičius. 	<p>Silpnybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skaitmeninių ir DI kompetencijų trūkumas. ▪ Centralizuota kompetencijų kėlimo sistema. ▪ Nepakankamas DI tyrėjų, doktorantų ir įdarbintų IRT specialistų skaičius. ▪ Žemas moterų įsitraukimas į IRT ir DI sritis.
<p>Galimybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktyvi valstybės politika DI kompetencijų tobulinimo srityje. ▪ ES iniciatyvos, didinančios DI raštingumo svarbos suvokimą. ▪ ES investicijos – DI raštingumui didinti. 	<p>Grėsmės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tvarios ir nacionaliniu mastu koordinuojamos DI kompetencijų valdymo ekosistemos nebuvimas. ▪ Švietimo ir kvalifikacijų kėlimo ir (arba) perkvalifikavimo sistema nepritaikyta DI kompetencijų ugdymui. ▪ Tarptautinė konkurencija dėl talentų (DI specialistų migracija).

Stiprybės:

- **Aukšta Lietuvos pozicija pagal [IMD skaitmeninio konkurencingumo reitingą \(WDCR\)](#).** 2025 m. pagal šį reitingą Lietuva užėmė 17 vietą tarp 69 vertintų ekonomikų. Tarp šalių, kurių BVP vienam gyventojui viršija 20 000 dolerių, Lietuva užėmė 10-ąją vietą. Skaitmeninio konkurencingumo atžvilgiu Lietuva išsiskiria pasirengimu ateičiai (angl. *Future Readiness*) – pagal šį vertinimą užėmėme 13-ą vietą.

- **Aukštas viešojo sektoriaus darbuotojų išsilavinimo lygis.** 2025 m. lapkričio mėnesį Lie-

tuvoje viešajame sektoriuje veikė 434 įstaigos, kuriose įsteigtos 64 404 pareigybės. Iš [Lietuvos viešojo sektoriaus įstaigose dirbančių specialistų ir vadovų aukštąjį universitetinį išsilavinimą turi 53 proc. vyrų ir 69 proc. moterų.](#)

- **Nuosekliai augantis įdarbintų IRT specialistų skaičius.** Įdarbintų IRT specialistų skaičius nuo 2019 iki 2024 m. padidėjo daugiau nei 70 proc. ir pasiekė 5,3 proc. visų dirbančių asmenų. Ši darbo jėgos dalis yra kertinė įgyjant naujų įgūdžių, reikalingų DI technologijoms vystyti.

Silpnybės:

- **Skaitmeninių ir DI kompetencijų trūkumas.** [Tarptautinis valdžios pasirengimo taikyti DI indeksas](#) (angl. *Government AI Readiness Index*) rodo, kad Lietuva pasižymi brandžia duomenų ekosistema ir palankia inovacijų aplinka, tačiau DI kompetencijų srityje siekiame tik 88 proc.

EBPO šalių vidurkio. Remiantis [2024 m. Europos Komisijos \(angl. *Digital Economy and Society Index, DESI*\) duomenimis](#), Lietuvoje bent bazinius skaitmeninius įgūdžius turi 52,9 proc. gyventojų – tai šiek tiek mažiau nei ES vidurkis (55,6 proc.). Aukštesnius skaitmeninius gebėjimus turi tik

23 proc. gyventojų. [Lietuvoje 84 proc. apklaustų organizacijų pripažįsta, kad trūksta skaitmeninių ir DI kompetencijų, ypač savivaldybėse.](#) Labiau siai stinga duomenų analitikų ir DI specialistų. Kartų skirtumas šį stygių dar labiau didina: jaunesnė karta DI įgūdžių įgyja mokyklose ar studijuodami, o vyresniems darbuotojams, kurie minėtų įgūdžių visai neturi, dažnai tenka persikvalifikuoti jau dirbant.

- **Centralizuota kompetencijų kėlimo sistema.** [EBPO vertinimu, regionai ir savivaldybės turi ribotas galimybes patys formuoti mokymų pasiūlą pagal vietos poreikius.](#) Dėl to nėra galimybės lanksčiai kurti ar pritaikyti DI mokymų ir tai silpnina skaitmeninių ir DI įgūdžių prieinamumą regionuose. DI mokymų centralizavimas Vilniaus mieste gali dar labiau padidinti regioninės atskirties rodiklius.

- **Mažas DI tyrėjų, doktorantų ir įdarbintų IRT specialistų skaičius.** Tyrėjų dalis verslo įmonių

sektoriuje Lietuvoje 2023 m. sudarė vos 0,2 proc. darbo jėgos, o ES vidurkis siekia 0,6 proc. Pagal daktaro laipsnį įgijusių asmenų skaičių (1,1 asmens 1 tūkst. gyventojų 2023 m.) Lietuva atsilieka nuo ES vidurkio (1,9 asmens 1 tūkst. gyventojų 2023 m.). IRT specialistų įdarbinimas, vertinant pagal [Europos skaitmeninio dešimtmečio rodiklius](#), Lietuvos atveju artėja tikslo, tačiau dar yra kur pasistūmėti – 2024 m. rodiklis siekė 5,3 proc., o tikslas 2030 m. yra 6,9 proc.

- **Moterų įsitraukimas į IRT ir DI sritis.** Europos Komisijos duomenimis, [moterų dalis tarp įdarbintų IRT specialistų ar tarp parengtų gamtos, technikos ir taikomųjų mokslų specialistų nesiekia trečdaliu.](#) Persikvalifikuoti padedančios ir informacinės priemonės, leidžiančios kovoti su įsišaknijusiais stereotipais, gali paskatinti didesnę moterų įsitraukimą siekti šių sričių išsilavinimo ar įsidarbinti minėtose srityse.

Galimybės:

- **Aktyvi valstybės politika DI raštingumo didinimo srityje.** Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūroje įkurta DI mokymų platforma: 2025 m. vasarą viešojo sektoriaus darbuotojams organizuoti pirmieji DI raštingumo didinimo mokymai, kuriuose dalyvavo ir bazinius įgūdžius tobulino 6 000 viešojo sektoriaus darbuotojų. Inovacijų agentūros „GovTech Lab“, Viešojo valdymo agentūra taip pat vykdo įvairias iniciatyvas, kurios prisideda prie viešojo sektoriaus DI kompetencijų tobulinimo. Taip pat minėtina vieno langelio principu veikianti nacionalinė suaugusiųjų švietimo platforma „Kursuok“, kurioje suaugusieji gali gauti valstybės finansavimą ir rinktis jiems reikalingus mokymus, be kitų, ir skaitmeninių įgūdžių bei DI kompetencijų tobulinimo temomis.

- **ES iniciatyvos, didinančios DI raštingumo svarbos suvokimą.** Svarbu pasinaudoti įvairiomis ES iniciatyvomis (pvz., ES dirbtinio intelekto taikymo strategija (angl. *Apply AI Strategy*) ir 2030 m. skaitmeninio dešimtmečio politikos programa), formuojant naują kultūrą, kurioje DI raštingumas būtų laikomas DI brandos rodikliu.

ES investicijos – DI raštingumo didinimui. [Pagal DI investicijų kategorijas ES, 2023 m. didžiausią dalį sudarė įgūdžiai \(angl. *Skills*\) \(40,97 proc.\).](#) Tai rodo, kad svarbiausia ES investicijų kryptis yra DI įgūdžių ugdymas ir talentų rengimas. Tikėtina, kad ši sritis ES investicijų struktūroje dominuos ir ateityje, todėl svarbu laiku pasinaudoti ES finansinėmis galimybėmis didinant DI raštingumą nacionaliniu lygiu.

Grėsmės:

- **Tvarios ir nacionaliniu mastu koordinuojamos DI kompetencijų valdymo ekosistemos nebuvimas.** Nors ES lygmeniu yra parengti atnaujinti skaitmeninių kompetencijų vertinimo modeliai, įskaitant DI raštingumą (pvz., „Dig-Comp 3.0“), o Lietuvoje įgyvendinamos įvairios DI kompetencijų tobulinimo iniciatyvos, vis dar trūksta bendro, nacionaliniu mastu suderinto požiūrio, kuris leistų sistemškai vertinti DI kompetencijų lygį, koordinuoti įvairias mokymų iniciatyvas skatinant tolygų jų prieinamumą tarp institucijų ir regionų, taip pat užtikrinti ilgalaikį mokymų finansavimą ir poveikio vertinimą.

- **Tarptautinė konkurencija dėl talentų (DI specialistų migracija) gali sumažinti DI kūrimo, vystymo ir diegimo galimybes visuose šalies sektoriuose,** įskaitant viešąjį valdymą. Lietuva patiria stiprią tarptautinę konkurenciją dėl IRT talentų, todėl aukštos kvalifikacijos specialistų migracija gali riboti galimybes kurti, vystyti ir diegti DI.

II krypties: DI sklaidą remianti saugi technologijų infrastruktūra ir duomenys, SSGG analizė

<p>Stiprybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sukurtas ir sėkmingai veikiantis nacionalinis duomenų atvėrimo modelis. ▪ Kuriamas valstybės duomenų ežeras. ▪ Vystomos nacionalinės sektorinės duomenų erdvės. ▪ Prieiga prie „EuroHPC“ superkompiuterių tinklo. ▪ Sukurta valstybės debesijos platforma su sertifikuotais duomenų centrais. 	<p>Silpnybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Duomenų kokybės, standartizacijos bei sąveikumo trūkumai. ▪ Nepakankama vieno langelio prieiga prie standartizuotų ir sąveikių pirminių viešojo sektoriaus duomenų. ▪ Nepakankami nacionaliniai aukštos spartos skaičiavimo pajėgumai.
<p>Galimybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prieiga prie europinių sektolinių duomenų erdvių. ▪ Naujos ES finansavimo galimybės DI infrastruktūros kūrimui ir plėtrai. 	<p>Grėsmės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Praktinio asmens duomenų apsaugos ir DI reguliavimo sąveikos neaiškumai. ▪ Duomenų ir technologijų infrastruktūros atsparumo ir technologinio savarankiškumo trūkumas. ▪ Nacionalinių lėšų trūkumas ES lėšomis sukurtų rezultatų tęstinumui užtikrinti.

Stiprybės:

▪ **Sukurtas ir sėkmingai veikiantis nacionalinis duomenų atvėrimo modelis.** Lietuvoje veikia [Lietuvos atvirų duomenų portalas](#). Lietuvos atvirų duomenų ekosistema tarp ES šalių pagal [atvirų duomenų brandos reitingą](#) šiame yra antroje vietoje. Portalas pagal ES duomenų strategiją transformuojasi iš tradicinio atvirų duomenų portalo į Lietuvos viešojo sektoriaus duomenų erdvę. Be to, jau baigiami kurti standartizuotų protokolų pagrindu veikiantys duomenų mainų vartai, kurie užtikrins galimybę gauti duomenis tiesiogiai iš pirminių šaltinių.

▪ **Kuriamas valstybės duomenų ežeras.** [Lietuva turi jau veikiantį valstybės duomenų ežerą, į kurį nuolat integruojami viešojo sektoriaus informacinių sistemų duomenys.](#) Šie duomenys naudojami analitiniais tikslais, ekstremaliųjų situacijų valdymui ir kitiems viešojo sektoriaus sprendimams priimti, teikiami pakartotiniam naudojimui. Taip pat teikiamos įvairios paslaugos institucijoms dėl analitinių erdvių sukūrimo.

▪ **Vystomos nacionalinės sektorinės duomenų erdvės.** Šiuo metu plėtojamos viešojo sektoriaus duomenų erdvė, kalbos duomenų erdvė, mokslo duomenų erdvė, sveikatos duomenų erdvė ir pan. Šios erdvės ne tik didina duomenų prieinamumą, bet ir skatina DI sprendimų vystymą bei tarpsektorinį bendradarbiavimą.

▪ **Prieiga prie „EuroHPC“ superkompiuterių tinklo.** Lietuva įsitraukė į bendras „EuroHPC“ iniciatyvas, siekdama naudotis Europos superkompiuterių ekosistemos pranašumais. „LitAI“ yra bendro EuroHPC finansavimo dalis. 2025 m. „LitAI“ buvo atrinktas tarp Europos DI gamyklų, kurios jungsis prie jau esančių 13 – taip kuriamas 19 centrų tinklas, skatinsiantis DI inovacijas visoje Europoje. „LitAI“ integruosis į „EuroHPC“ tinklą kaip nacionalinis vieno langelio centras, teikiantis Europos startuoliams, MVĮ, viešajam sektoriui ir tyrėjams prieigą prie DI pritaikytų aukštos spartos skaičiavimo išteklių, duomenų, mokymų ir techninės ekspertizės. Dalyvavimas „EuroHPC“

suteiks galimybę Lietuvos ekosistemai naudotis europinėmis DI gamyklomis.

- **Sukurta valstybės debesijos platforma su sertifikuotais duomenų centrais.** Lietuvos viešojo sektoriaus IT infrastruktūra per pastaruosius penkerius metus patyrė reikšmingą konsolidacijos etapą. Įgyvendinus projektus „Valstybės debesijos paslaugų teikimo infrastruktūros sukūrimas“ ir „Valstybės IT valdymo pertvarka“, pradėta kurti bendrą valstybės debesijos (angl. *Government Cloud*) ekosistemą. Šiuo metu veikia du valstybiniai duomenų centrai, sujungti saugiu valstybiniu tinklu, įdiegta debesijos platforma, 24/7 veikiančios pagalbos ir kibernetinio saugumo tarnybos (angl. *Service Desk*,

Security Operations Center (SOC)), automatizuotos IT paslaugos ir IT paslaugų valdymo sistema (angl. *IT Service Management (ITSM)*). Iki 2025 m. pabaigos į konsoliduotą infrastruktūrą galutinai perkelta 250 institucijų, o 291 institucija yra sudariusi informacinių technologijų paslaugų sutartis su Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūra. Centralizuotoje infrastruktūroje veikia daugiau kaip 7000 virtualių serverių, 57 600 centrinių procesorių (angl. *Central Processing Unit (CPU)*) ir daugiau kaip 18 petabaitų (PB) duomenų saugyklų, sertifikuotų pagal ISO (angl. *International Organization for Standardization*) 20000 ir ISO (angl. *International Organization for Standardization*) 27001 standartus.

Silpnybės:

- **Duomenų kokybės, standartizacijos ir sąveikumo trūkumai.** Viešojo sektoriaus institucijų duomenys nėra prieinami visa apimtimi, nėra pakankamai standartizuoti, nėra lengvai surandami ir suprantami. Viešojo sektoriaus duomenų erdvę (kurių sudaro pirminiai ir pakartotiniam naudojimui skirti duomenys) dar tik baigiama kurti. Mokslinių tyrimų duomenys atveriami ne visada visa apimtimi, mokslinių tyrimų duomenų ir sveikatos duomenų erdvės dar tik pradedamos kurti, probleminiai šių erdvių duomenų kokybės bei sąveikumo klausimai neišspręsti. Privataus sektoriaus duomenys dažnu atveju taip pat nėra pasiekę pakankamo brandos, standartizavimo ir kokybės lygio.

- **Nepakankama vieno langelio prieiga prie standartizuotų ir sąveikių pirminių viešojo sektoriaus duomenų.** Nepabaigta viešojo sektoriaus duomenų valdymo reforma, duomenų saugyklų ir centrinių katalogų fragmentavimas,

vis dar nepakankamai standartizuoti ir metaduomenimis aprašyti duomenys. Visa tai apsunkina viešojo sektoriaus duomenų suradimą, supratimą ir panaudojimą patogiu vieno langelio principu.

- **Nepakankami nacionaliniai aukštos spartos skaičiavimo pajėgumai.** Viešajam sektoriui šiuo metu trūksta aukštos spartos skaičiavimo išteklių, reikalingų DI modeliams vystyti ir diegti. Esamų išteklių taip pat nepakanka siekiant mokslo pažangos DI srityje bei ekonominės transformacijos ir produktyvumo augimo. Turimi valstybiniai pajėgumai neužtikrina valstybės nepriklausomybės nuo tarptautinių aukštos spartos skaičiavimo sistemų. Taip pat svarbu užtikrinti, kad saugomiems valstybiniais duomenims būtų naudojami nacionaliniai DI aukštos spartos skaičiavimo ištekliai, kurių šiuo metu nepakanka.

Galimybės:

- **Prieiga prie europinių sektorių duomenų erdvių.** [ES DI taikymo strategijoje](#) (angl. [Apply AI Strategy](#)) numatytos prioritetinių sektorių iniciatyvos gali sustiprinti Lietuvos pajėgumą kurti temines duomenų erdves ir taip dar labiau išplėsti Lietuvos DI ekosistemą.

- **Naujos ES finansavimo galimybės, siekiant DI infrastruktūros plėtros.** ES DI strategijose (angl. [Apply AI Strategy](#) ir [AI in Science Strategy](#)) numatomos įvairios duomenų ir aukštos našumo skaičiavimo išteklių naudojimo priemonės, kuriomis būtų tikslinga naudotis Lietuvos

DI ekosistemos specialistams. 2025 m. pradėtas kurti nacionalinis DI kompetencijų ir technologijų centras „LitAI“ – didžiausias DI infrastruktūros projektas Baltijos šalyse. Konsorciui laimėjus 65 mln. eurų Europos finansavimą, bendras biudžetas siekia ~130 mln. eurų. „LitAI“ sujungs pažangius didelio našumo skaičiavimus, duomenų saugyklas ir akceleratorius bei teiks daugiau nei 80 paslaugų: sudarys galimybę naudotis didelės spartos skaičiavimo ištekliais, modelių diegimo infrastruktūra, teiks duomenų sandėliavimo, prieigos prie DI modelių mokymo aplinkų paslaugas ir kt.

Grėsmės:

▪ **Praktinės asmens duomenų apsaugos ir DI reguliavimo sąveikos neaiškumai.** [Valstybės duomenų agentūros duomenimis](#), dalis įmonių nesinaudoja DI sprendimais, nes neišmano duomenų apsaugos reikalavimų ir nerimauja dėl privatumo pažeidimų rizikos. ES DI akto praktinio taikymo ir atitikties užtikrinimo iššūkiai, ypač turint omenyje jo sąveiką su BDAR, institucijoms kelia teisinio neapibrėžtumo ir praktinio įgyvendinimo sunkumų, todėl šioje srityje reikalinga nuosekli metodinė pagalba.

▪ **Duomenų ir technologijų infrastruktūros atsparumo kibernetinėms atakoms ir technologinio savarankiškumo trūkumas.** Didelė priklausomybė nuo išorinių duomenų šaltinių ir technologijų gali ne tik mažinti Lietuvos konkurencingumą tarptautinėje rinkoje, bet ir kelti grėsmę, kad svarbūs nacionaliniai duomenys bus netinkamai panaudoti, o tai sukels pavojų informaciniam saugumui. Atsižvelgiant į geo-

politines, kibernetines ir tiekimo grandinių rizikas, svarbu užtikrinti patikimą valstybei kritiškai svarbių duomenų apsaugą, paslaugų tęstinumą ir DI sistemų atsparumą kibernetinėms atakoms. DI plėtra savo ruožtu taip pat turi stiprinti Lietuvos atsparumą informacinėms grėsmėms ir technologinį savarankiškumą, kad būtų užtikrinta duomenų ir technologijų kontrolė, perkeliama tarp tiekėjų, taip pat kritinių viešųjų funkcijų atlikimas.

▪ **Nacionalinių lėšų trūkumas ES lėšomis sukurtų rezultatų tęstinumui užtikrinti.** Šiuo metu daugelis šalies stiprybėmis virtusių projektų yra (buvo) finansuojami ES lėšomis. Todėl šaliai kyla didžiulis uždavinys rasti papildomų valstybės biudžeto lėšų, kurių reikia sukurtų rezultatų tęstinumui duomenų ir skaičiavimo pajėgumų srityse užtikrinti.

III krypties: DI įgalinimas visuomenės labui, SSGG analizė

<p>Stiprybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tvirti šalies skaitmenizacijos pagrindai. ▪ Didėja DI technologijų taikymo viešajame sektoriuje mastas. ▪ Aukštas motyvacijos diegti DI sprendimus lygis ir naudoti juos paslaugų/veiklos tobulinimui. ▪ Stiprėjanti inovacijų ekosistema. 	<p>Silpnybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fragmentuotas DI sprendimų diegimas. ▪ Žemas DI sprendimų brandos lygis. ▪ Žinių ir kompetencijų stoka. ▪ Metodinės pagalbos ir įrankių trūkumas. ▪ Stinga eksperimentavimui palankios kultūros. ▪ Nepakankamas tarpinstitucinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas.
<p>Galimybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ DI potencialas elektroniniu būdu teikiamų administracinių ir viešųjų paslaugų tobulinimui. ▪ ES DI akto poveikis DI sistemų patikimumui ir etiškumui. ▪ DI kompetencijų centro viešajam sektoriui (GovAI) įsteigimas. ▪ Inovacijų pirkimų (įskaitant ikiprekybinius pirkimus), kaip strateginio politikos instrumento panaudojimas, DI inovacijų skatinimui. 	<p>Grėsmės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nekoordinuotas DI politikos viešajame sektoriuje valdymas ir stebėseną. ▪ Nenuoseklus duomenų ir infrastruktūros valdymas. ▪ Teisinio aiškumo trūkumas. ▪ Viešojo sektoriaus institucijose stinga žinių ir gebėjimų DI sprendimų įsigijimui. ▪ Finansinių paskatų trūkumas.

Stiprybės:

▪ **Tvirti skaitmenizacijos pagrindai.** Lietuva turi tvirtą skaitmenizacijos pagrindą, o DI technologijų taikymas viešajame sektoriuje įgauti pagreitį. Remiantis 2025 metų „[StartupBlink duomenimis](#), Lietuva užima 19 vietą pasaulio startuolių ekosistemų indekse ir [33 vietą Pasaulio inovacijų indekse](#). Viešojo sektoriaus skaitmeninė bazė vertinama palankiai – [6 vieta ES elektroninės valdžios vertinime](#). Šie duomenys rodo, kad skaitmeninė infrastruktūra ir inovacijų ekosistema yra pakankamai stiprios.

▪ **Didėja DI technologijų taikymo viešajame sektoriuje mastas.** [VDA duomenimis](#), Lietuvoje [DI technologijas naudoja 21,3 proc. visų įmonių, o viešajame sektoriuje DI technologijas taiko apie 15,3 proc. institucijų](#). Pagal [valdžios pasirengimo taikyti DI indeksą Lietuva yra 29 vietoje](#). Tai rodo, kad Lietuvos viešasis sektorius ne tik yra atsakingas už DI technologijų taikymą įvairiuose sek-

toriuose, bet ir pats yra pasirengęs sėkmingai pritaikyti DI technologijas savo veikloje.

▪ **Aukštas motyvacijos diegti DI sprendimus ir juos naudoti paslaugoms ir (arba) veiklai tobulinti lygis.** Beveik visos apklaustos viešojo sektoriaus institucijos yra DI pasirengimo (angl. *AI Readiness*) fazėje: nori ir artimiausiu metu planuoja diegti DI sprendimus.

▪ **Stiprėjanti inovacijų ekosistema.** Inovacijų agentūros skyrius „GovTech Lab“ suteikė postūmį skaitmeninių inovacijų diegimui viešajame sektoriuje. Nuo 2019 m. šioje erdvėje įvairios institucijos turi galimybę eksperimentuoti ir, bendradarbiaudamos su inovatyviomis įmonėmis ir akademinė bendruomene, praktiškai išbandyti besivystančias technologijas, skirtas viešojo sektoriaus iššūkiams spręsti.

Silpnybės:

- **Fragmentiškas DI sprendimų diegimas.** DI projektai dažnai virsta pavienėmis iniciatyvomis, nes maždaug pusė apklaustų viešojo sektoriaus institucijų (19 iš 38) neturi aiškios skaitmenizacijos ar inovacijų strategijos. DI dažnai suprantamas ne kaip institucijos transformacijos priemonė, o kaip platesnio IT projekto dalis, neturinti konkrečių tikslų ir (arba) rodiklių. Taip pat pasigendama bendros nacionalinės DI diegimo metodikos (su pagrindiniais etapais, rodikliais ir poveikio vertinimo įrankiais), kuri leistų DI diegimui įgauti platesnį mastą ir sukurti tvaresnį poveikį viešajam sektoriui.

- **Žemas DI sprendimų brandos lygis.** DI sprendimų diegimas viešajame sektoriuje – ankstyvos brandos. Pagal brandą DI skirstomas į tris tipus: operacinį, taktinį ir strateginį. DI projektų ir DI sprendimų analizė rodo, kad šiuo metu dominuoja operacinis DI, kai pagrindinis dėmesys skiriamas procesų automatizavimui ir klientų aptarnavimo supaprastinimui. Taktinis DI, skirtas duomenų analizei, sprendimų priėmimo palaikymui, rizikų nustatymui, matomas tik dalyje institucijų, o strateginis, duomenimis grįstas DI, skirtas prognozavimui, modeliavimui ir scenarijų analizei, pasitelkiamas tik pavienėse institucijose. Metodinės pagalbos ir įrankių trūkumas lemia tai, kad DI sprendimai išlieka fragmentiški, daugiausia orientuoti į procesų automatizavimą ir klientų aptarnavimo supaprastinimą, o duomenimis grįstas taktinis ar strateginis DI taikomas retai.

- **Žinių ir kompetencijų trūkumas.** Žemas DI raštingumo lygis daugiausia susijęs su DI kompetencijų vertinimo metodikos neturėjimu ir pavienėmis, nekoordinuotomis DI kompetencijų tobulinimo iniciatyvomis. Plačiau apie DI raštingumą žr. 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių I skyriuje. Nėra tvarios, nacionaliniu mastu koordinuojamos DI kompetencijų tobulinimo ir stebėsenos ekosistemos.

- **Metodinės pagalbos ir įrankių trūkumas.** Viešojo sektoriaus institucijos pasigenda bendrų gairių ir metodinės medžiagos, skirtų DI sprendimų specifikai aprašyti ir vertinti, taip pat trūksta atsakingos institucijos, teikiančios ekspertines konsultacijas. DI sprendimų vystymui skatinti trūksta viešajam sektoriui pritaikytos DI smėliadėžės, kurioje būtų galima vystyti ir su realiais duomenimis testuoti DI sprendimus. Taip pat pasigendama DI sprendimų katalogo, kuris leistų DI sprendimus taikyti daugiau nei vienoje institucijoje, ir viešųjų pirkimų gairių, kurios padėtų greičiau ir paprasčiau įsigyti saugius DI sprendimus.

- **Eksperimentavimui palankios kultūros trūkumas.** Nors situacija pamažu keičiasi, dalis viešojo sektoriaus institucijų vis dar vengia rizikuoti ir tyrinėti naujas idėjas. Viešasis sektorius neturi pakankamų gebėjimų ir įrankių vykdyti mažos apimties eksperimentus, kurie leistų įvertinti DI potencialą, patikslinti poreikius ir tinkamai pasirengti pirkimams. Dažnai net ir pasiteisinę eksperimentai netampa produktais, kurie galėtų būti pritaikomi kitose institucijose.

- **Nepakankamas tarpinstitucinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas.** Viešojo sektoriaus ir rinkos sąveika išlieka ribota: viešajam sektoriui trūksta žinių apie naujausias technologijas ir jų taikymo galimybes, o rinka dažnai nežino, kokias problemas ir koku mastu sprendžia viešasis sektorius bei kaip pasiūlyti jam tinkamus sprendimus. Institucijų inovaciniai poreikiai yra išskaidyti ir nedidelės apimties, todėl dažniausiai pasirenkami jau egzistuojantys, nebūtinai inovatyvūs rinkos produktai. Viešojo sektoriaus institucijos nesikoooperuoja ir neperka inovatyvių sprendimų bendrai, biudžeto lėšos naudojamos neefektyviai ir nesukuriama pakankama paklausa naujiems sprendimams vystyti.

Galimybės:

▪ **DI potencialas elektroniniu būdu teikiamoms administracinėms ir viešosioms paslaugoms tobulinti.** DI technologijos gali kurti pridėtinę vertę e. paslaugų tobulinimui, suteikdamos joms sisteminį vientisumą, vienodumą, paaiškinamumą, personalizavimą ir operacinį našumą.

◊ G2C – valstybės institucijos piliečiams. Teikiant šias paslaugas, šiuo metu dažnai tenka pildyti daug formų, tikrinti paslaugos užsakymo statusą ir teikti prašymus pakartotinai. Pasitelkus DI, būtų galima sukurti lietuvių kalba veikiančią „TOP 20 gyvenimo įvykių“ agentą, kuris parengtų iš anksto užpildytus šablonus, sumažintų statuso patikrų skaičių ir automatiškai nukreiptų paslaugos užsakovą tolesniems veiksams.

◊ G2B – valstybės institucijos verslui. Šios paslaugos apima leidimų išdavimą, derinimą ir priežiūrą per daugelį institucijų. Pasitelkus DI, būtų galima sukurti vieno langelio principu veikiančią DI asistentą (reikalavimai pagal veiklą, vietą ar objektą) ir automatinę trūkumų patikros bei trūkumų prioritizavimo sistemą.

◊ G2G – valstybės institucijos valstybės institucijoms. Šias paslaugas teikia registrai ir archyvai, taip pat ministerijoms pavaldžios įstaigos. Jose atliekama daug derinimų, teikiama daug užklausų ir ataskaitų, reikalingų teikiant G2C/B paslaugas. Pasitelkus DI būtų galima sukurti išmaniąją darbo vietą, kuri rengtų santraukas, šablonines išvadas, kontrolinius sąrašus, taip pat įdiegti vektorinę teisės aktų ir registro duomenų paiešką, duomenų suderinamumo ir tikrinimo funkcijas.

▪ **ES DI akto poveikis DI sistemų saugumui ir etiškumui.** DI aktas padės užtikrinti, kad Lietuvoje, kaip ir kitose ES šalyse, būtų taikomos tik patikimos, etiškos ir žmogaus priežiūra paremtos DI sistemos, laikantis bendrų standartų ir ES vertybių. Didžioji dalis DI akto reikalavimų skirti tik didelės rizikos DI sistemoms, kurios gali daryti žalą žmonių sveikatai, saugai ir pagrindinėms teisėms, įskaitant duomenų apsaugą, privatumą ir nediskriminavimą. Prognozuojama, kad didelės rizikos DI sistemos sudarys tik apie 15 proc. visų DI sistemų. Didelės rizikos DI sistemoms taikomi reikalavimai, susiję su rizikos valdymu, naudojamų duomenų rinkinių kokybe ir aktualumu, techninės dokumentacijos rengimu ir įrašų saugojimu, skaidrumu ir informacijos teikimu diegėjams, žmogaus vykdoma priežiūra, taip pat patikimumu, tikslumu ir kibernetiniu saugumu. DI akte nustatytos taisyklės taip pat draudžia nepriimtina riziką keliančią DI sistemų praktiką ir nustato skaidrumo reikalavimus ribotos rizikos DI sistemoms.

▪ **DI kompetencijų centro viešajam sektoriui (GovAI) įsteigimas.** Nuo 2026 metų pradžios Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūroje pradėjo veikti DI kompetencijų viešajam sektoriui centras (GovAI), skirtas padėti viešajam sektoriui diegti DI technologijas, laikantis saugumo reikalavimų, ir neatsilikti nuo DI technologijų pažangos. Šiame centre viešojo sektoriaus institucijoms bus sudarytos galimybės gauti reikiamus mokymus ir ekspertines konsultacijas dėl saugaus ir patikimo DI technologijų taikymo, siekiant gerinti jų vykdomą veiklą.

▪ **Inovacijų pirkimų (įskaitant ikiprekybinius pirkimus), kaip politikos strateginės priemonės, panaudojimas DI inovacijoms skatinti.** Tyrimų duomenimis, viešieji pirkimai daro didesnę poveikį produkto inovacijų kūrimui nei subsidijos įmonėms. Visgi Lietuvoje ši strateginė priemonė dar nėra pakankamai išnaudojama (inovatyvūs pirkimai sudaro 0,6 proc. pirkimų). Konkrečiai išlaidos DI įsigijimams nėra skaičiuojamos, tačiau viešųjų pirkimų duomenų analizė rodo, kad su DI susijusių pirkimų Lietuvoje kol kas įvykdoma tik pavieniais atvejais. Skatinant viešąjį sektorių savo veikloje taikyti DI sprendimus ir taip didinti veiklos efektyvumą, kartu galima suteikti impulsą šias inovacijas kuriančio verslo augimui.

Grėsmės:

▪ **Nekoordinuotas DI politikos viešajame sektoriuje valdymas ir stebėseną.** Nors Lietuva viena pirmųjų ES valstybių, paskyrusių [nacionalines kompetetingas institucijas įgyvendinant DI aktą](#), tačiau šiuo metu dar nėra veikiančios institucijos, kuri rengtų metodines rekomendacijas ir teiktų ekspertines konsultacijas dėl saugaus, atsakingo ir etinėmis vertybėmis grįsto DI vystymo ir (arba) diegimo. Nors Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūroje yra kuriamas DI kompetencijų centras viešajam sektoriui, tačiau nėra išspręsti šio centro finansavimo ir įveiklinimo klausimai. Taip pat nėra sistemškai vykdoma DI projektų ir (arba) DI sprendimų stebėseną ir nėra institucijos, kuri vertintų DI poveikį viešosioms paslaugoms, vidaus administravimo procesams ir pasitikėjimo viešojo sektoriaus institucijomis lygiui.

▪ **Nenuoseklus duomenų ir infrastruktūros valdymas.** Tai pasireiškia trimis kritinėmis sritimis: duomenų kokybės ir standartų skirtingumu, sudėtinga ir nesuderinta technologine infrastruktūra, skaičiavimo pajėgumų trūkumu. Lietuvos viešasis sektorius jau turi stiprų technologinį pagrindą, tačiau institucijos nevienodai pasirengusios naudoti DI sprendimus, duomenų kokybė ir standartizacija skirtinga, o skaičiavimo pajėgumai – riboti. Plačiau apie duomenų ir infrastruktūros iššūkius ir jų sprendimo galimybes žr. 2026–2035 metų nacionalinių dirbtinio intelekto strateginių gairių II skyriuje.

▪ **Teisinio aiškumo trūkumas.** Nors DI aktas turėtų užtikrinti, kad Lietuvoje būtų taikomos tik patikimos, etiškos ir žmogaus priežiūra grindžiamos DI sistemos, atitinkančios bendrus standartus ir ES vertybes, tačiau svarbu pažymėti, kad EK užsakymu DI aktui įgyvendinti bus parengta 10 darnųjų standartų, o pati Europos Komisija planuoja parengti daug metodinių dokumentų (įgyvendinamųjų aktų, gairių ir pan.). Kol šie standartai ir metodiniai dokumentai nėra parengti, yra daug teisinio neaiškumo. Tik jų sulaukus, bus galima visapusiškai įvertinti, ar nacionaliniuose teisės aktuose reikalingi kokie nors pakeitimai ir, jei taip, kokie. Tačiau jau dabar galima prognozuoti, kad papildomų gairių reikės tais atvejais,

kai siekiama sukurti ar įdiegti didelei rizikai nepriskirtinas DI sistemas, kurias taip pat svarbu nuolat stebėti ir prižiūrėti, laikantis duomenų valdymo, rizikos vertinimo ir skaidrumo užtikrinimo reikalavimų. Be to, lieka neaišku, ar ir kokių reikalavimų reikės laikytis, jei DI sprendimas pagal DI aktą nėra laikomas DI sistema. Teisinį neaiškumą didina ir tai, kad DI taikymą reglamentuoja skirtingi teisės aktai (pvz., DI aktas, BDAR ir kt.), o viešajame sektoriuje nėra institucijos, kuri teiktų teises ir ekspertines konsultacijas dėl duomenų valdymo, rizikų vertinimo, atitikties ir skaidrumo užtikrinimo per visą DI gyvavimo ciklą (nuo projektavimo iki panaudojimo ir stebėsenos). Tai kelia nepasitikėjimą ir skatina rizikos vengimą.

Viešojo sektoriaus institucijoms trūksta žinių ir gebėjimų, reikalingų DI sprendimams įsigyti. Pirkimų praktikos techninėse specifikacijose dažnai aprašomas konkretus technologinis sprendimas, o ne siekiamas funkcinis rezultatas. Tai riboja tiekėjų galimybes siūlyti inovatyvesnes alternatyvas rinkoje jau egzistuojantiems sprendimams ir orientuotis į problemos sprendimą, o ne į iš anksto nustatytų techninių reikalavimų įgyvendinimą. Be to, vis dar dominuoja mažiausios kainos kriterijus, kuris dažnai nėra tinkamas siekiant įsigyti inovatyvius sprendimus. Palyginti retai taikomi tokie pirkimo būdai ir priemonės kaip inovacijų partnerystė, ikiprekybiniai pirkimai, projekto konkursas ir kt., kurie sudaro didesnes prielaidas į pirkimus įsitraukti prieš tai juose nedalyvavusioms inovacijoms kuriančioms įmonėms. Naujų įmonių įsitraukimą taip pat apsunkina neproporcingi tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai, perteklinio išsamumo techninės specifikacijos, per trumpi pasiūlymų pateikimo terminai ir nesubalansuotas sutarčių rizikų pasiskirstymas tiekėjui.

Finansinių paskatų trūkumas. Ribotos viešojo sektoriaus institucijų finansinės galimybės gali mažinti jų motyvą diegti ir naudoti DI sprendimus bei kelti darbuotojų DI raštingumo lygį. Dėl šių priežasčių didėja atsilikimo nuo privataus sektoriaus rizika, mažėja nauda piliečiams ir verslui (laiko ir kokybės rodikliai), silpnėja pasitikėjimas valstybe, taip pat didėja operacinės bei teisinės rizikos, įskaitant neteisingų sprendimų priėmimą, ginčus ir reputacinę žalą.

IV krypties: DI – ekonomikos variklis, SSSG analizė

<p>Stiprybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Valstybės prioritetas DI inovacijoms. ▪ Reikšmingos investicijos į DI inovacijas. ▪ Augantis DI diegimas įmonių procesuose. 	<p>Silpnybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Žemas produktyvumas ir atotrūkis nuo ES lyderių. ▪ Tradicinių žemos pridėtinės vertės sektorių dominavimas. ▪ Silpna MTEP (mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros) ekosistema, mažas verslo MTEP finansavimas ir fragmentuotas inovacijų ciklas.
<p>Galimybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ DI potencialas spartinti produktyvumą. ▪ ES finansavimo programos. ▪ Modernizacija pasitelkiant DI diegimą tradicinėje pramonėje. ▪ Lietuvių kalbai pritaikytų ir specializuotų (angl. <i>on-edge/on-device</i>) modelių kūrimas. 	<p>Grėsmės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Regioniniai skirtumai ir lėtas įmonių struktūros modernizavimas. ▪ Didelė mažų įmonių dalis, ribojanti našumo augimą. ▪ Sunkiai nuspėjama geopolitinė situacija. ▪ Globalūs makroekonominiai šokai ir konkurencija dėl talentų.

Stiprybės:

▪ **Valstybės prioritetas DI inovacijoms.** Lietuva save pozicionuoja, kaip DI valstybę. Valstybė investuoja į pagalbą įmonėms, siekiančioms atitikti [ES DI akto reikalavimus](#), laimėta paraiška [DI gamyklai „LitAI“ sukurti](#), taip pat sukurtos finansinės priemonės DI inovacijoms plėtoti.

▪ **Reikšmingos investicijos į DI inovacijas.** [EBPO duomenimis](#), Lietuva yra viena daugiausia į DI inovacijų plėtrą investuojančių valstybių. Investicijos į DI, tenkančios vienam gyventojui, siekia daugiau kaip 1 300 eurų. Pagal šį rodiklį Lietuva nusileidžia tik Airijai ir Nyderlandams. Tai rodo didelį valstybės sektorių suinteresuotumą.

▪ **Augantis DI naudojimas įmonių procesuose.** [Valstybės duomenų agentūros duomenimis](#), įmonėse matomas aiškus DI naudojimo augimas, kuris rodo įmonių suinteresuotumą pasitelkti DI inovacijas veiklos efektyvumui didinti. Dirbtinio intelekto naudojimas reikšmingai augo 2021–2025 m. laikotarpiu: 2021 m. DI naudojo 4,5 proc. įmonių, o 2025 m. – jau 21,3 proc. Daugiausia apklaustų įmonių dirbtinio intelekto technologijas taikė rašytinės kalbos analizei ir įvairių darbo procesų automatizavimui.

Silpnybės:

- **Žemas produktyvumo lygis ir atotrūkis nuo ES lyderių.** Lietuvos produktyvumo lygis [atsilieka nuo pažangiausių ES valstybių](#), o pastarųjų metų geopolitiniai ir makroekonominiai sukrėtimai dar labiau pristabdė jo augimą. Naujausiais duomenimis, Lietuvos produktyvumo lygis tesiekė 80,9 proc. ES vidurkio. 2024 m. Lietuvos produktyvumo augimas buvo neigiamas, o Lenkijos produktyvumo augimo šuolis buvo didžiausias ES. Jis siekė 5 proc. 2024 m. Tai silpnina šalies konkurencingumą ir riboja naujų technologinių sprendimų diegimo galimybes.

- **Tradicinių žemos pridėtinės vertės sektorių dominavimas.** Ekonomikoje vyrauja žemos pridėtinės vertės pramonė ir mažos įmonės, kurios lemia ribotą našumo augimą. [Mažos įmonės Lietuvoje sukuria net 38 proc. pridėtinės vertės](#) – gerokai daugiau nei produktyviausiose ES ekonomikose. Mažoms įmonėms technolo-

ginių sprendimų diegimas paprastai kainuoja daugiau, nes jų teikiama nauda labiau atsiškleidžia didesnėse organizacijose. Padėtį dar labiau komplikuoja tai, kad nemaža dalis mažų įmonių veikia Vidurio ir Vakarų Lietuvos regione, kur juntamas darbuotojų, gebančių dirbti su pažangesnėmis skaitmeninėmis technologijomis, trūkumas.

- **Silpna MTEP ekosistema, nepakankamas verslo finansavimas MTEP veikloms ir fragmentiškas inovacijų ciklas.** [Verslo MTEP išlaidos tesiekia 0,44 proc. BVP](#), o nacionalinis MTEP finansavimas iš valstybės biudžeto yra vienas mažiausių ES. Ekosistema itin fragmentiška, ypač pereinant iš ankstyvojo startuolių etapo į „mirties slėnio“ etapą, kuriam reikia didesnių investicijų ir institucijų paramos.

Galimybės:

- **DI potencialas spartinti produktyvumą.** DI, kaip bendrosios paskirties technologija, gali reikšmingai padidinti bendrąjį veiksmų produktyvumą – modeliavimo rezultatai rodo, kad per [10 metų bendras produktyvumo lygis gali padidėti iki 2,9 proc.](#) Tai suteikia galimybę modernizuoti tradicinės pramonės procesus ir padėti įmonėms efektyviau kurti aukštesnės vertės produktus nei iki šiol.

- **ES finansavimo programos ir augantis rizikos kapitalas.** Tokios programos kaip „Europos horizontas“, „Skaitmeninė Europa“, taip pat nacionalinės priemonės MVĮ, skirtos DI vystyti ir diegti, sukuria palankias sąlygas DI tyrimams, eksperimentinei veiklai ir technologijų perkėlimui į verslo praktiką. Rizikos kapitalo fondų aktyvumas rodo augantį susidomėjimą DI startuoliais.

- **Tradicinės pramonės modernizavimas diegiant DI sprendimus.** Kadangi Lietuvos [tradicinės pramonės produktyvumas yra mažesnis](#)

[už ES vidurkį](#), jis tesiekia 80,9 proc. ES vidurkio, DI gali suteikti reikšmingą postūmį optimizuoti procesus, sumažinti išlaidas, gerinti kokybę ir kurti naujus produktus, grindžiamus automatizavimu ir analitika. Tai ypač svarbu sektoriams, kuriuose vyrauja žemos pridėtinės vertės gamyba, nes DI padeda greičiau pereiti prie efektyvesnių ir konkurencingesnių veiklos modelių.

- **Lietuvių kalbai pritaikytų ir specializuotų (angl. on-edge/on-device) modelių vystymas.** Dėl didelių išteklių poreikio kuriant didelius bendrusius DI modelius Lietuva gali specializuotis mažų ir (arba) specializuotų modelių srityje ir taip formuoti savo konkurencinį pranašumą tarptautinėje erdvėje. Kita Lietuvos konkurencinė niša – lietuvių kalbai pritaikyta DI ekosistema. Tai aukštos kokybės mokymo duomenys ir domeniniai (sektoriniai) modeliai, kuriuos galima paprastai integruoti į europines daugiakalbes platformas.

Grėsmės:

- **Regioniniai skirtumai ir lėtas įmonių modernizavimas.** [Sostinės regionas yra arti ES produktyvumo vidurkio, tačiau Vidurio ir Vakarų Lietuva atsilieka apie 32 proc.](#) Vidurio ir Vakarų Lietuvoje dirba didžioji dalis šalies darbo jėgos.

Jei šios disproporcijos nebus mažinamos, diegiant DI netolygumas gali toliau augti.

- **Didelė mažų įmonių dalis, ribojanti našumo augimą.** [Lietuvoje daug mažų įmonių, o jų](#)

[produktyvumas yra gerokai žemesnis už didesnių įmonių](#). Nors pažangūs sektoriai, tokie kaip informacinės technologijos, finansai, biotechnologijos ar chemijos pramonė, pasižymi aukštu produktyvumu, jų dalis bendroje ekonomikos struktūroje tebėra palyginti maža. DI diegimo mastas gali būti ribotas, o įmonių gebėjimas investuoti į susijusius produktus ar paslaugas menkas. [Valstybės duomenų agentūros duomenimis](#), 2025 m. Lietuvoje DI technologijas naudojo 51,8 proc. didelių įmonių, o bendrai tarp visų įmonių šis rodiklis siekė 21,3 proc. DI diegi-

mo mastas gali būti ribotas, o įmonių gebėjimas investuoti į susijusius produktus ar paslaugas menkas.

▪ **Globalūs makroekonominiai sukrėtimai ir konkurencija dėl talentų.** Geopolitinė įtampa, energetikos kainų svyravimai ir lėta pasaulio ekonomikos plėtra gali mažinti investicijų į DI tempą. Kartu talentų konkurencija tarptautiniu mastu kelia riziką, kad Lietuva negalės pakankamai greitai pritraukti ar išlaikyti aukštos kvalifikacijos DI specialistų.